

PERSPECTIEFNOTA 2015 - 2019

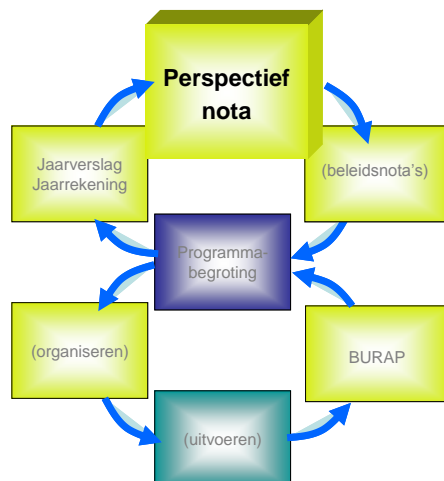
Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Aanbieding	1
1.2 Opzet	1
1.3 Missie	2
2. Programma's	3
2.1 Inleiding	3
2.2 Programma: Veiligheid	4
2.2.1 Doelstellingen	4
2.2.2 Maatregelen en ontwikkelingen	5
2.2.3 Meerjarenraming perspectief	6
2.2.4 Exploitatie 2015	6
2.2.5 Investerings 2015-2019	6
2.3.1 Doelstellingen	9
2.3.2 Maatregelen en ontwikkelingen	10
2.3.3 Meerjarenperspectief	15
2.3.4 Exploitatie 2015	15
2.3.5 Investerings 2015-2019	16
2.4 Programma: Waterketen	19
2.4.1 Doelstellingen	20
2.4.2 Maatregelen en ontwikkelingen	21
2.4.3 Meerjarenperspectief	24
2.4.4 Exploitatie 2015	24
2.4.5 Investerings 2015-2019	25
2.5 Programma: Maatschappij en Organisatie	27
2.5.1 Doelstellingen	27
2.5.2 Maatregelen en ontwikkelingen	28
2.5.3 Meerjarenperspectief	32
2.5.4 Exploitatie	32
2.5.5 Investerings 2015-2019	34
3. Financiële positie	37
3.1. Algemeen	37
3.2. Financiële uitgangspunten	37
3.3. Meerjarig perspectief 2015-2019	37
3.3.1. Kosten per soort	37
3.3.2. Kosten per programma	38
3.3.3. Financiële consequenties (nieuwe investeringen) perspectief	38
3.3.4. Financiële consequenties (exploitatie) perspectief	38
3.3.5. Totaal investeringsniveau per soort	38
3.4 Reservepositie	38
3.5 Heffingseenheden	39
3.6 Tariefsontwikkeling	40
3.7 Risicoparagraaf	41
Bijlage 1: Lijst met gebruikte afkortingen	42

1. Inleiding

1.1 Aanbieding

Voor u ligt de "Perspectiefnota 2015-2019". Deze nota is een terugkerend startpunt van de meerjarencyclus. Door de perspectiefnota zijn de consequenties vroegtijdig in beeld. Daarnaast is het Algemeen Bestuur bij het begrotingsproces betrokken.

Het doel van deze nota is dat wij met u komen tot een hoofdkader voor het in de komende jaren te voeren beleid. De perspectiefnota is daarmee een strategisch afwegingsdocument op hoofdlijnen. De perspectiefnota beslaat een periode van vijf jaar (2015 - 2019) en is geschreven op basis van de op dit moment beschikbare actuele informatie. Dit betekent dat tussen nu en het moment van de aanbieding van de begroting 2015 mogelijk nog wijzigingen kunnen optreden.

De perspectiefnota schetst op hoofdlijnen een meerjarig beeld, inspeland op externe en interne ontwikkelingen en de effecten van beleid van het afgelopen jaar. Met de perspectiefnota geeft het Algemeen Bestuur richting aan de opzet en invulling van de programmabegroting die in het najaar wordt vastgesteld. De perspectiefnota geeft de kaders aan voor de programmabegroting. De inhoud van de documenten liggen in elkaars verlengde, van kaders naar uitvoering van activiteiten. Het Algemeen Bestuur stelt de perspectiefnota vast.

1.2 Opzet

De perspectiefnota bestaat uit de volgende onderdelen:

- Nota van aanbieding
- Programma's
- Financiële positie
- Bijlage(n)

De programma's zijn: **veiligheid, watersysteem, waterketen en maatschappij en organisatie**. Aan elkaar gerelateerde producten, beleid en werkzaamheden worden geclusterd per programma en in geld weergegeven.

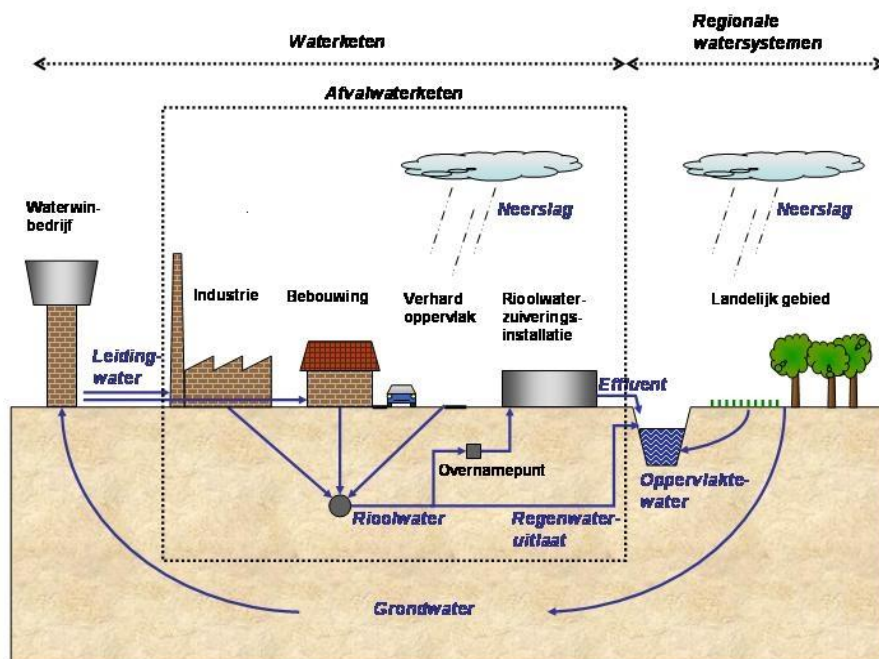
Per programma wordt ingegaan op de doelen, ontwikkelingen en de financiële aspecten. De financiële consequenties van het beleid / keuze zijn weergegeven. Bij de financiële aspecten wordt ingegaan op wensen / vereisten aan extra budget en investeringen in de begroting.

Het totale kostenniveau is een afgeleide.

1.3 Missie

De missie van Reest en Wieden luidt: “Wij zijn en worden gezien als de toekomstgerichte en effectieve waterbeheerder in ons gebied”. Dat betekent dat wij zorg dragen voor: de juiste hoeveelheid water, van de juiste kwaliteit, op het juiste moment en op de juiste plaats. Deze missie is nog steeds van toepassing.

Dat willen wij bereiken door te DOEN en tegen aanvaardbare kosten. DOEN staat voor Daadkrachtig, Open/Ondernemend, Efficiënt en Nuchter. Bij de uitvoering van ons werk willen wij een samenwerkingspartner en bondgenoot zijn voor medeoverheden en maatschappelijke organisaties. Voor burgers en bedrijven zijn wij toegankelijk, laagdrempelig, professioneel en betrouwbaar”. Het waterschap wil vanuit een gezond kostenbewustzijn werken, door: kwaliteit te leveren; vernieuwend te zijn; pro-actief te zijn (weten wat de omgeving vraagt en daarop inspelen).

Waterketen - Watersysteem- Afvalwaterketen

2. Programma's

2.1 Inleiding

Het beleid van het waterschap wordt gevormd door externe en interne kaders. Deze verschillende kaders zijn onder meer WB21, KRW, NBW, WBP, actielijst WBP, Water Op Maatprojecten, NBW, strategienota 2012, ILG, plannen voor het gebied Rijn Oost en diverse andere door het bestuur van Reest en Wieden vastgestelde beleidsdocumenten.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de drie W's van het waterschap: wat willen we bereiken (doelstellingen in termen van effecten), wat gaan we daarvoor doen (maatregelen en ontwikkelingen) en wat kost het (financieel perspectief). Dit wordt gedaan aan de hand van programma's. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten om vooraf bepaalde doelstellingen c.q. effecten te bereiken. Waterschap Reest en Wieden onderkent een viertal programma's: "Veiligheid", "Watersysteem", "Waterketen" en "Maatschappij en Organisatie".

Per programma is aangegeven waar het programma zich op richt en wat we globaal aan activiteiten ondernemen. Vervolgens is aangegeven wat de specifieke (middel-)lange termijn doelstellingen zijn, die we met het betreffende programma beogen te bereiken. Verder is bij de doelstellingen een kolom "ambitie 2019" opgenomen. Hierin is aangegeven welke ambities worden nagestreefd. Is hier geen specifieke ambitie geformuleerd dan is deze kolom voor de betreffende doelstelling niet ingevuld.

In de paragrafen "maatregelen en ontwikkelingen" worden deze tussendoelen nader toegelicht en worden ook andere maatregelen en ontwikkelingen die voor het programma relevant zijn, aangegeven.

Elk programma kent een financieel perspectief. Hierin worden de voorstellen naar aanleiding van de doelstellingen en maatregelen in financiële termen aangegeven en worden de financiële consequenties van het programma in beeld gebracht.

Er zijn een viertal soorten investeringen; vervangingsinvesteringen, wettelijk verplicht, WBP en overige.

Onder *vervangingsinvestering* wordt een investering bedoeld die een ander activum vervangt, bijvoorbeeld een nieuwe tractor vervangt een oude afgeschreven tractor. Met *wettelijk verplicht* wordt een investering bedoeld die door bijvoorbeeld een wet (swijziging) noodzakelijk is. *WBP investeringen* zijn in het Waterbeheerplan benoemd. En een *overige investering* heeft betrekking op een wens om activiteiten efficiënter te laten verlopen, of die op een andere wijze ten goede voor het waterschap komen, bijvoorbeeld de invoering van een documentair informatie systeem.

2.2 Programma: Veiligheid

Een veilig gevoel

Het is belangrijk dat de inwoners in het beheergebied van Reest en Wieden zich veilig voelen, beschermd tegen overstroming en wateroverlast, ook bij extreme weersomstandigheden.

Onze taak

Het waterschap heeft de zorg voor bescherming tegen overstroming voor mens, dier en goederen (door dijken) en het voorkómen van “natte voeten” (door kaden). Zonder deze dijken en kaden zouden delen van het gebied onder water komen te staan. Om dat te voorkomen zorgt Reest en Wieden voor aanleg en onderhoud van dijken en waterkeringen en daarmee voor veiligheid tegen water.

Reest en Wieden neemt ook maatregelen om de invloed van wateroverlast of -tekort te beperken, de zogenaamde WB21-maatregelen. Deze zijn opgenomen in Water-Op-Maat projecten, en beschreven in het programma Watersysteem.

Geen garantie

Het waterschap treft alle veiligheidsmaatregelen die wettelijk voorgeschreven zijn. Maar een veiligheid van 100% kan niet geboden worden. Daarvoor is de natuur te onvoorspelbaar. Wat het waterschap doet is duidelijk maken welke maatregelen genomen worden om in onvoorziene omstandigheden schade zoveel mogelijk te beperken en hoe dat georganiseerd wordt.

Bijzondere omstandigheden vereisen een adequaat handelen van het waterschap om mogelijke schade te beperken. Hiervoor wordt een calamiteitenzorgsysteem gehanteerd. Het doel hiervan is, binnen de grenzen van het voorzienbare, regelingen te treffen en informatie te verstrekken over het optreden van het waterschap bij calamiteiten, zoals hoog water, droogte, verontreiniging van water en problemen bij het zuiveren van afvalwater.

2.2.1 Doelstellingen

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
1.1	De waterkeringen voldoen aan de normen. Hiervoor worden 100% van de wettelijke maatregelen m.b.t. waterkeringen uitgevoerd. a. De primaire waterkeringen voldoen permanent aan de geldende normen. b. De regionale waterkeringen voldoen in 2015 aan de normen die door de provincies Drenthe en Overijssel zijn vastgesteld. c. De overige waterkeringen voldoen in 2015 aan de normen die het waterschap heeft vastgelegd in de legger voor overige waterkeringen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaarlijks worden alle primaire en regionale waterkeringen en 1/3 van de overige keringen geïnspecteerd ▪ Legger overige waterkering is gereed 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De primaire waterkering voldoen aan de vastgestelde normen. ▪ De overige en regionale waterkering voldoen aan de vastgestelde normen.
1.2	Voldoen aan Europese Richtlijn Overstromingsrisico's a. In 2015 Risicobeoordelingen, overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicobeheerplannen gereed.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijdrage leveren aan de actualisatie van de ORBP 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vastgesteld ORBP
1.3	Voorbereid op calamiteiten a. Het calamiteitenzorgsysteem is actueel.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een gezamenlijk oefening met de partners in Rijn Oost 	De waterschappen in Rijn Oost hebben professionele, waar mogelijk uniforme crisisorganisaties met slimme, praktische en eenvormige plannen en documenten. Zowel in de voorbereiding op, als de feitelijke bestrijding van een crisis.

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
1.4	De muskusrattenpopulatie is onder controle	De vangsten bedragen gemiddeld minder dan 0,29 muskusrat per kilometer waterloop.	De piekbestrijding is volledig afgebouwd.

2.2.2 Maatregelen en ontwikkelingen

2.2.2.1 Toetsen van primaire waterkeringen

In het kader van het Deltaprogramma (deelprogramma Veiligheid) wordt gekeken naar een nieuwe veiligheidsnormering voor de primaire waterkeringen. In 2014 wordt vanuit het Deltaprogramma een advies over de nieuwe normering verwacht. In de huidige systematiek wordt gekeken naar de kans dat een belastingsniveau, zoals een bepaalde waterstand, wordt overschreden. De nieuwe normering gaat straks uit van de kans dat een overstroming kan plaatsvinden. Dit is een stap in de richting van de risicobenadering, waarbij wordt gekeken naar de kans op een overstroming, als ook naar de mogelijke gevolgen van een overstroming. Preventie, het voorkomen van een overstroming, is en blijft daarbij de basis van het waterveiligheidsbeleid.

In het Bestuursakkoord Water is afgesproken om gezamenlijk te komen tot een doelmatiger waterbeheer, waarbij wordt gestreefd naar een goede kwaliteit tegen lagere kosten. In de Waterwet is geregeld dat de waterschappen en het Rijk gezamenlijk het 2.2.2.2 Toetsen van regionale waterkeringen

De provincie Overijssel heeft de regionale waterkeringen in 2003 aangewezen. De betreffende waterkeringen zijn in 2005 vastgelegd in een legger en beheerregister.

De provincie Drenthe heeft in 2009 de regionale waterkeringen aangewezen en normen vastgesteld. In 2011 zijn alle regionale waterkeringen getoetst aan de normen. Gezien de aard en omvang van de verbetermaatregelen is geen apart plan van aanpak opgesteld. Deze maatregelen zijn meegenomen in het regulier beheer en onderhoud.

2.2.2.3 Normering overige waterkeringen

Het waterschap is zelf verantwoordelijk voor het vaststellen van de normen voor de overige waterkeringen. In 2014 zijn die normen voor de overige waterkeringen vastgelegd.

2.2.2.4 Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In november 2007 is de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) in werking getreden, die de EU-lidstaten verplicht tot afstemming op nationaal en grensoverschrijdend beheer van overstromingsrisico's. De waterschappen hebben in 2012 ten behoeve van de risicobeheerplannen risicokaarten geleverd van overstromingsscenario's bij regionale waterkeringen. In 2013 hebben de provincies de Overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP) aangepast op basis van de nieuwe risicokaarten en overstromingsscenario's. Het Overstromingsrisicobeheerplan betreft voornamelijk een beschrijving van het vigerend beleid. Na vaststelling in de Ministerraad (december 2014) wordt de ORBP Rijn ter inzage gelegd voor zienswijzen.

2.2.2.5 Calamiteitenzorgsysteem

De planvorming die de basis vormt voor het Calamiteitenzorgsysteem, moet conform de Waterwet om de vier jaar worden herzien en opnieuw worden vastgesteld. In het calamiteitenbeleidsplan, het hart van de planvorming, zijn beleid, taken, verantwoordelijkheden en inrichting van de calamiteitenorganisatie opgenomen. In 2010 is ons Calamiteitenzorgsysteem geheel geactualiseerd en vastgesteld. Het calamiteitenplan is in 2012 geactualiseerd op basis van de veranderingen in de Veiligheidsregio's. In 2015 is het calamiteitenplan geheel geactualiseerd.

In toenemende mate is er sprake van technologische, sociale, politieke en economische ontwikkelingen, die verdergaande professionalisering van crisisbeheersing noodzakelijk maken. De Unie van Waterschappen heeft een visiedocument vastgesteld, dat richting geeft aan ontwikkelingen en activiteiten van de waterschappen op het gebied van crisisbeheersing. Tevens maakt het onze partners duidelijk hoe belangrijk de samenwerking met waterschappen voor hen is. De visie wordt als volgt samengevat:

In 2020 vormen de waterschappen een (veer)krachtig partnerschap in crisisbeheersing. Zowel in de voorbereiding als de feitelijke bestrijding van crises. Dit bereiken zij door vergaande samenwerking tussen de waterschappen en door het aangaan van optimale allianties met hun

1. De overige waterkeringen moeten op de juiste afmetingen worden gehouden om overstromingen te voorkomen. Hierbij wordt jaarlijks een aantal kilometers op hoogte gebracht. Hoe de afdeling Waterbeheer het onderhoud van het materieel verricht is opgenomen in het Onderhoudsplan Materieel, deelplan van het OPNI.

2. In de derde toetsronde primaire waterkeringen zijn de primaire waterkeringen van Reest en Wieden getoetst. Bij de keersluis de Whaa zijn daadwerkelijke aanpassingen noodzakelijk. Hiervoor wordt een verbeterplan opgesteld. Daarnaast zal worden gekeken of er nog een vergoeding uit het Hoog Waterbeschermingsprogramma kan worden verkregen

2.2.5.2 Wettelijk verplicht

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1		Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	2.279.000	2.308.000	2.336.000	2.362.000	2.386.000	
		Totaal wettelijk verplicht	2.279.000	2.308.000	2.336.000	2.362.000	2.386.000	

1. Wettelijke verplichting

2.3 Programma: Watersysteem

Florerende landbouw

Schitterende landschappen

Heerlijk wonen

Reest en Wieden is de watersysteembeheerder in onze regio. Dat betekent dat het waterschap verantwoordelijk is voor het integrale beheer van grond- en oppervlaktewater, zowel naar hoeveelheid als naar kwaliteit (fysisch, chemisch en ecologisch).

In het Waterbeheerplan (WBP) staat als taak van het waterschap beschreven: Het watersysteem duurzaam inrichten, beheren en onderhouden, zodanig dat veiligheid en functies zo optimaal mogelijk worden gewaarborgd. Vanuit deze taak wordt gewerkt aan een waterschap met een florerende landbouw en schitterende landschappen, waar het heerlijk wonen is. Dat gebeurt door ervoor te zorgen dat het dagelijks waterbeheer op orde is, het oppervlaktewater schoon is en het watersysteem duurzaam is ingericht.

Dagelijks waterbeheer

Bij normale weersomstandigheden, het grootste deel van het jaar dus, streeft het waterschap naar een optimale aanwezigheid van oppervlaktewater en grondwater van geschikte kwaliteit voor mens en natuur. De ambitie is daarbij zo weinig mogelijk te sturen, door het watersysteem – de watergangen en kunstwerken - zo in te richten dat de juiste waterpeilen als het ware ‘als vanzelf’ in stand blijven. Het waterbeheer is afgestemd op de verschillende functies van gebieden, zoals landbouw, stedelijke bebouwing, natuur.

De zorg voor de kwantiteit houdt in dat het water in sloten, grachten, meren en kanalen op het juiste peil is. Dit wordt gedaan met behulp van stuwen, inlaten en gemalen en door de inrichting (vorm, diepte etc.) van beken, sloten en kanalen.

Inrichting en beheer van deze werken zijn gericht op het realiseren van het GGOR (het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater-Regiem) en op het juiste moment afvoeren, vasthouden en bergen van water. Gehecht wordt aan goed beheer en onderhoud van de watergangen, taluds en kunstwerken in het beheergebied.

Het waterschap Reest en Wieden voert ook het beheer over een aantal vaarwegen in Noordwest Overijssel, in totaal bijna 100 km. De meeste vaarwegen zijn van belang voor recreatie en de beroepsvaart. Om ervoor te zorgen dat deze vaarwegen (veilig) bevaarbaar blijven, worden beheersmaatregelen genomen.

Schoon oppervlaktewater

De waterkwaliteit hoeft niet overal aan dezelfde eisen te voldoen. In een natuurgebied worden andere eisen gesteld dan in gebieden met een andere functie zoals landbouw of water in de stad. Het waterschap is verantwoordelijk voor de bewaking van de waterkwaliteit en het voorkómen en beperken van waterverontreiniging. Dit bereiken we door voorlichting en communicatie, door het stellen van eisen aan lozingen op het oppervlaktewater, door het houden van toezicht hierop. Het belangrijkste uitgangspunt is het voorkomen van verontreiniging door een brongerichte aanpak.

Duurzaam watersysteem

Er wordt voor gezorgd dat het watersysteem tijdig op orde is, ook voor de toekomst. Dat wil zeggen dat het systeem duurzaam is ingericht, voldoet aan de landelijke normen voor het voorkómen van wateroverlast (WB21), bijdraagt aan het bereiken van de grond- en oppervlaktewaterpeilen in relatie tot de functies van die wateren en gebieden conform het GGOR. Daarbij wordt rekening gehouden met de ecologische eisen (KRW) en wordt verdroging tegengegaan.

2.3.1 Doelstellingen

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
2.1	Reest en Wieden is een betrouwbare partner in gebiedsgerichte projecten.	Goede samenwerking met derden (overheden, TBO's, ingelanden, etc.) in de realisatie van WOM-projecten.	Goede samenwerking met derden (overheden, TBO's, ingelanden, etc.) in de realisatie van WOM-projecten.
2.2	Het watersysteem voldoet aan de WB-21 normering a. Het watersysteem moet uiterlijk in 2027 voldoen aan de normen voor wateroverlast die zijn overeengekomen in het Nationaal Bestuursakkoord Water of in een Waterbesluit van Reest en Wieden. b. In 2027 is de wateropgave gerealiseerd. Dat betekent dat binnen Reest en Wieden op de juiste plaatsen voldoende waterbergingsgebieden en andere plaatsen zijn waar overtollig water tijdelijk kan worden geparkeerd. Daarmee wordt voldaan aan de WB21 normering.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eind 2015 voldoet 98,5 % van het gebied aan de WB21-normering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wordt vastgesteld in WBP 2016-2021
2.3	Waterlichamen voldoen aan gewenste chemische toestand en aan de gewenste ecologische kwaliteit a. Alle waterlichamen binnen het beheergebied voldoen in 2027 aan de KRW-eisen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eind 2015 is in uitvoering of gerealiseerd : <ul style="list-style-type: none"> ○ 6 km natuurvriendelijke oever ○ 7 km hermeandering ○ 14 vispassages 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wordt vastgesteld in het Waterbeheerplan 2016 - 2021
2.4	Realiseren van GGOR a. In 2027 is in het gehele gebied GGOR gerealiseerd. b. De waterpeilen in het waterschap bewegen zich tenminste gedurende 90 % van het jaar tussen de vastgestelde peilen zoals opgenomen in waterbesluiten en de OPK. c. In 2015 zijn voor de binnen het beheergebied liggende Natura 2000 gebieden wat betreft de hydrologie de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd. d. In 2015 zijn in de TOP-gebieden de maatregelen uitgevoerd die nodig zijn om de GGOR, die in deze gebieden is vastgesteld, te realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eind 2015 is in uitvoering of gerealiseerd : 82.500 ha GGOR ▪ Eind 2015 is de GGOR in 5 Natura2000 gebieden in uitvoering of gerealiseerd. ▪ Eind 2015 is de GGOR in 5 TOP-gebieden in uitvoering of gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgaande van de doelen in het WBP 2010-2015 wordt geambieerd dat eind 2018 in 70% van het beheergebied, het GGOR is gerealiseerd ▪ Uitgaande van de doelen in het WBP 2010-2015 wordt geambieerd dat eind 2018 in 5 gecombineerde TOP – en Natura2000 gebieden GGOR maatregelen zijn uitgevoerd.
2.5	Infrastructuur blijft op orde a. Er wordt asset management gevoerd volgens de zelfontwikkelde OpNI ¹ -systematiek, waardoor onderhoud planmatig en efficiënt uitgevoerd wordt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2015 zijn de volgende OpNI-modules gereed: Maaien, Baggeren, HUP, Vangplan, Beplantingen, Vaarwegen, Kleine kunstwerken, Installaties, Waterkering, Bruggen, Materieel, Oevers en Gebouwen/specials. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Systematiek OpNI 2.0 is gereed. De OpNI-deelplannen zijn (of worden) geactualiseerd, geüpdatet en/of geïntegreerd.
2.6	Vervuilde waterbodems zijn gesaneerd. a. In 2027 zijn alle bekende locaties met een vervuilde waterbodem gesaneerd (voor zover sanering nodig is)	In 2016 worden de 10 locaties uit het saneringsprogramma plus eventueel nieuwe locaties onderzocht	Van de waterbodemonverontreinigingen met de kwaliteit "nooit toepasbaar" wordt in de verkenningen van de KRW bepaald of ze gesaneerd moeten worden.
2.7	De vaarwegen die het waterschap beheert, blijven bevaarbaar. a. In 2015 voldoen de vaarwegen aan de eisen zoals die in de legger zijn opgenomen.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actiepunten uit OpNI-plan Vaarwegen zijn uitgevoerd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De vaarwegen voldoen aan de vastgestelde normen.²

¹ OpNI: Onderhouds (Beheer)Plan Natte Infrastructuur, een in eigen beheer ontwikkelde systematiek voor asset management.

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
2.8	Het is aantrekkelijk om in de nabijheid van water te wonen, recreëren en werken. Uiterlijk in 2015 zijn de belangrijkste wateren in stedelijk gebied in beheer van het waterschap	<ul style="list-style-type: none"> In 2015 zijn de belangrijkste afspraken uit de waterplannen geactualiseerd en geborgd 	<ul style="list-style-type: none"> In 2019 zijn alle samenwerkingsafspraken met de gemeenten geborgd in waterakkoorden
2.9	Evalueren van de toestand van ons watersysteem	In 2014 maken we een gezamenlijke watersysteem-rapportage Rijn-Oost (scope nog nader te bepalen)	Een gebiedsdekkend integraal beeld van de huidige en de gewenste toestand van ons watersysteem, en van de verschillen daartussen

2.3.2 Maatregelen en ontwikkelingen

Voor Reest en Wieden staan de beleidsopgaven met betrekking tot het watersysteem vast, zie de doelstellingen in voorgaande pagina's t.a.v. dagelijkse waterbeheer, schoon oppervlaktewater en een duurzaam watersysteem. Overeenkomstig de Strategienota streven we daarbij drie doelen na: goede werking van huidige infrastructuur borgen, doelen in het kader van nationale akkoorden en wetgeving realiseren en samen met derden de maatschappelijk beste keuzes maken.

Het huidige beleid is vastgelegd in het Waterbeheerplan (WBP) voor de periode 2010-2015. Het einde van de looptijd van het WBP is in zicht en daarom zijn we in 2013 gestart met het opstellen van het nieuwe WBP 2016-2021, weer als Rijn-Oost waterschappen gezamenlijk. Enkele onderwerpen die hun uiteindelijke plek in het WBP krijgen, zijn al in voorbereiding en komen verderop aan de orde. Hieronder wordt ook een aantal ontwikkelingen geschetst en aangegeven wat de betekenis daarvan is voor de taakvelden van het waterschap. Daarbij komt ook de bestuurlijke ruimte in beeld: wat moet en wat kan. Zoveel mogelijk wordt steeds aangegeven wat de bestuurlijke consequenties zijn, zowel op de korte als op langere termijn.

De context waarin het waterschap haar taken moet uitvoeren, verandert voortdurend. Ontwikkelingen verlopen steeds sneller: accent op doelmatigheid, minder financiële ruimte, wijzigingen in het bestuurlijk en maatschappelijk krachtenveld en een scherpere taakafbakening tussen de overheden, ook met betrekking tot water. De wijzigende context maakt het noodzakelijk nieuwe keuzes te maken over doelen en ambities en de inzetbaarheid van de financiële middelen.

2.3.2.1 WB21-wateropgave

Naar aanleiding van de wateroverlast in 1998 zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) afspraken gemaakt over 'het op orde brengen en houden' van het watersysteem. Er zijn de afgelopen jaren al diverse maatregelen uitgevoerd (en staan in de planning) om wateroverlast te voorkomen. Van tijd tot tijd, op basis van de laatste inzichten, wordt getoetst hoe het watersysteem "presteert" onder extreme omstandigheden en waar er mogelijk wateroverlast zou kunnen ontstaan. Om deze reden is de WB21 wateropgave in 2013 geactualiseerd. Hiermee is met de huidige stand van de techniek en onze veldkennis bepaald hoe het er voor staat. De toetsing toont aan dat na het uitvoeren van de reeds geplande maatregelen (eind 2015 is 15,6 miljoen m³ wateropvang in uitvoering of gerealiseerd) ca. 98,5 % van het beheergebied voldoet aan de landelijk vastgestelde normen voor wateroverlast. Dit betekent dat dan ca. 1600 - 2000 hectare en 650 - 700 woningen nog niet aan de norm voldoen.

De resultaten van deze herijking WB21 worden opgenomen in het nieuwe WBP 2016-2021 en worden dan uitgedrukt in hectares.

Op het moment dat het waterschap maatregelen neemt in het beheersgebied worden deze robuust ontworpen en uitgevoerd. Onder robuust verstaan we rekening houden met klimaatveranderingen

2.3.2.2 Waterkwaliteit: chemie en ecologie

De inspanningen van het waterschap om de waterkwaliteit te consolideren en waar nodig verder te verbeteren, doen we voor een belangrijk deel in het kader van de Kaderrichtlijn water (KRW). De Europese Kaderrichtlijn Water beoogt het beschermen en verbeteren van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik en het beperken van de negatieve gevolgen van

² De ambitie voor 2018 is afhankelijk van de heroverweging op deze taak (zie 2.3.2.5)

overstromingen en droogteperiode. Binnen de aangewezen stroomgebieden moet sprake zijn van een goede toestand van het water. Met de waterbeheerders in Rijn Oost zijn plannen gemaakt om de doelstelling van de KRW te realiseren. De KRW doelen moeten in 2015 zijn gerealiseerd, met een verlengingsmogelijkheid van tweemaal zes jaar, tot uiterlijk 2027. Uitstel wordt niet zondermeer verleend. Voor de opgave die het waterschap doet aan Brussel geldt een resultaatverplichting. In 2016 start een nieuwe KRW-planperiode (2016 – 2021). Het waterschap legt in het komende watebeheerplan vast welke maatregelen het gaat nemen om de waterkwaliteitsdoelen te bereiken met de daarbij horende argumentatie voor verlenging. Voor de komende planperiode gaat het vooral om inrichtingsmaatregelen: hermeanderen of natuurvriendelijk inrichten en het maken van vispassages. Haalbaarheid, in relatie tot inrichting landelijk gebied en beschikbare financiële middelen, zijn van invloed op te maken keuzes. Deze ambities worden vastgesteld in het WBP. De verwachting is dat de investeringslast voor de komende planperiode gelijk blijft, waardoor geen veranderingen in financiële effecten verwacht worden.

Het Europees Parlement heeft op 17 april 2013 een akkoord gesloten over uitbreiding van de Europese lijst van prioritaire stoffen van de KRW. De lijst is uitgebreid met twaalf in plaats van vijftien stoffen, het gaat vooral gewasbeschermingsmiddelen. Het voorstel van de Europese Commissie om het geneesmiddel diclofenac en twee hormoonverstorende stoffen op te nemen heeft het niet gehaald. Afsproken is om deze stoffen enkel te gaan monitoren. Bij programma Waterketen is in par. 2.4.2.1 Lozings- en milieueisen daarom vooralsnog geen investering voor extra zuiveringsstappen op de RWZI's opgenomen.

In november 2012 heeft de Europese Commissie de 'Blueprint Water' gepresenteerd. Deze richt zich op de verbetering van de uitvoering van waterbeleid, het integreren van de KRW met richtlijnen op andere beleidsterreinen, en op klimaatverandering. De Blueprint is gebaseerd op een evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen, Europese regelgeving, het EU-beleid op het gebied van droogte en klimaatverandering en de feitelijke toestand van het water. De Blueprint heeft voor het waterschap niet veel consequenties. In Reest en Wieden presteren we in lijn met wat we hebben afgesproken. Het is naar verwachting (ook die van het Rijk) voldoende om beter te beschrijven waarom we bepaalde keuzes hebben gemaakt.

Het Rioleringsbeleid is in 2013 in nauwe samenwerking met de inliggende gemeenten aangepast aan de nieuwe wet- en regelgeving (invoering Lozingenbesluit Buiteninrichting uit juni 2011). Het nieuwe beleid is vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Onderdeel hiervan is een nieuwe aanpak van het waterkwaliteitsspoor. In 2015 zal volgens deze aanpak worden verder gewerkt aan het oplossen van waterkwaliteitsspoor

2.3.2.3 Water-op-Maat-projecten

Met de Water-op-Maat projecten beogen we onze watersysteemdoelen voor dagelijkse waterbeheer, schoon oppervlaktewater en een duurzaam watersysteem te bereiken; het waterbeheerplan (WBP 2010-2015) geeft een beeld van de doelen voor GGOR, KRW en WB21 tot aan 2027.

De term Water-op-Maat dekt een breed spectrum aan complexiteit en integraliteit van projecten: van de aanleg van een vispassage, via realisatie van waterberging in een zandwinplas, langs participatie in Landinrichtingsprojecten tot aan integrale gebiedsontwikkeling met alle denkbare partners. In alle projecten worden fysiek in het veld maatregelen genomen om knelpunten te verhelpen en de doelen te realiseren: dempen van watergangen of graven van nieuwe; aanpassingen aan oevers, stuwen en gemalen; grondverzet, maaiveldverlaging, e.d. Daarbij wordt waar mogelijk tevens invulling gegeven aan actuele thema's als Natura2000, Top-gebieden, ecologische verbindingzones, fauna-passages en beekherstel.

Een overzicht van de projecten wordt periodiek vastgelegd in het WOM-programma, waarin we interne (o.a. herijking WB21-opgave) en externe ontwikkelingen meewegen. De meest recente ontwikkelingen van o.a. de provinciale herijking EHS en Natura2000 / PAS zijn hierin bijvoorbeeld nadrukkelijk in beeld. Naar verwachting maken Rijk en provincie in 2014 afspraken over de PAS-maatregelen en de financiële verantwoordelijkheid daarin. Die afspraken worden gemaakt nadat de provincies overeenstemming hebben bereikt met de waterschappen. De voortgang van het WOM-programma wordt jaarlijks in januari gepresenteerd in de voortgangsrapportage WOM. De watersysteemdoelen 2015, 2021 en 2027 zullen geactualiseerd worden, dit zal in belangrijke mate bepalend zijn voor het investeringsniveau.

2.3.2.4 Strategische grondverwerving

Grond(oppervlak) speelt een belangrijke rol bij veel van onze werkzaamheden aan het watersysteem. Vaak is beschikbaarheid/verwerving van grond een bepalende factor bij de voortgang van het werk. Het Algemeen Bestuur heeft in december 2008 besloten het grondbeleid op een meer strategische manier invulling te geven om daarmee de Water Op Maat (WOM)-projecten te kunnen versnellen. Onderdeel van deze besluitvorming was de financiering. Het 'werkbudget' (voorfinanciering) voor strategische grondverwerving wordt jaarlijks als investering in de begroting geraamd (2014: budget is van € 2 miljoen teruggebracht naar € 1 miljoen). Het niet benutte deel van dit bedrag vloeit aan het einde van het kalenderjaar terug. Strategisch verworven grond wordt op enig moment ingebracht in uitvoering van een WOM-project, waarbij ook de financiële verrekening plaatsvindt. Tot die tijd wordt er op de grond niet afgeschreven; de rentelasten komen ten laste van de bestemmingsreserve grond.

2.3.2.5 Doelmatig beheer

Het waterschap streeft naar een doelmatig onderhoud en beheer van de natte infrastructuur, die in beginsel geheel in het teken staat van het peilbeheer. Dit *asset management* gebeurt via onze zelf-ontwikkelde OpNI-systematiek (Onderhoud- en beheerplan natte infrastructuur), waarmee alle activiteiten op het gebied van onderhoud worden beschreven. Hiermee maken we de relatie duidelijk tussen kosten, kwaliteit en risico en geven aan welke (ambitie)keuzen er gemaakt moeten worden.

Peilbeheer

Met het vaststellen van de Operationele Peilen Kaart (OPK) als onderdeel van het GGOR, heeft het Operationeel peilbeheer (OPB) een officiële en openbare status gekregen. Hierdoor kan iedere burger controleren of de peilen volgens afspraak worden beheerd. Door het bedienen van stuwen, gemalen en inlaten kunnen in een groot deel van het jaar de streefpeilen worden ingesteld. Doel daarvan is het bedoelde oppervlakte- en grondwaterregime te bereiken. Op basis van optredende waterpeilen, weersverwachting, seizoen en grondgebruik wordt bepaald of peilaanpassing nodig is binnen de marges van het OPB.

Wanneer streefpeilen onvoldoende kunnen worden gehaald, zijn de volgende maatregelen mogelijk:

- Aanpassen onderhoudsregime (vaker maaien, baggeren)
- Oplossen knelpunt (plaatselijk verruimen van het profiel)
- Herinrichting van een gebied, bijvoorbeeld in de vorm van een WOM-project

Deze maatregelen zijn in de exploitatiebegroting en de meerjareninvesteringsplanning voorzien.

Beheer en onderhoud

In de jaarlijkse praktijk blijkt een aantal plaatsen zich minder goed te lenen voor de aangepaste wijze van maaionderhoud. Om een grotere berging te creëren en ook te voldoen aan eisen vanuit de Gedragscode Flora en Fauna, worden ieder jaar enkele watergangen voorzien van een ruimer profiel. Uit de analyse in het ontwerp Baggerplan 2011-2020 blijkt, dat de komende jaren een intensivering van baggerwerk noodzakelijk is om alle watergangen op leggerafmetingen te krijgen en te houden. Hierover heeft het bestuur in het najaar van 2012 een besluit genomen. De geraamde meerkosten zijn in de exploitatie als intensivering opgenomen. Uit het baggerplan blijkt dat het jaarlijkse budget mogelijk kan oplopen tot € 1 miljoen per jaar. Op basis van de praktijk wordt geleerd of dat ook werkelijk zo is, en of op een andere wijze nog efficiency of effectiviteitswinst te boeken is.

Vaarwegbeheer

Door een versnelde baggeronde in de jaren 2011 tot en met 2014 zijn alle vaarwegen (ruim) op diepte. Vanaf 2017 levert de provincie Overijssel geen financiële bijdrage meer aan het vaarwegbeheer in Noordwest-Overijssel. Er zal een heroverweging plaatsvinden op invulling van deze taak. Daarbij wordt duidelijk of dit leidt tot meerkosten bij het waterschap.

De recreatieondernemers in de kop van Overijssel spreken (onder andere) het waterschap aan op de massale plantengroei in de vaarwegen die het varen bemoeilijkt. De mogelijkheden voor het verwijderen van planten worden met name beperkt door natuurwetgeving (Natura 2000).

In 2014 is een werkgroep gestart waarin belanghebbenden bij het vaarwegbeheer in Noordwest-Overijssel vertegenwoordigd zijn, zich bezighouden met deze problematiek. Het is de bedoeling daarbij tot afspraken te komen over de aanpak, die een plaats moet krijgen in het beheerplan Natura 2000.

2.3.2.6 Monitoren en evalueren

We willen effectief en efficiënt werken en kijken daarom regelmatig terug om te bepalen of we het gewenste resultaat halen tegen de laagst mogelijke kosten. Waar nodig sturen we bij.

Met ons integraal meetnet Watersysteem houden we zicht op de oppervlaktewaterkwaliteit (chemisch en biologisch) en -kwantiteit (standen en afvoeren) en op de grondwaterstanden. Die informatie gebruiken we in toenemende mate voor evaluaties van het watersysteem en WOM-projecten, en voor de beoordeling van normale, hoogwater en droge omstandigheden. De komende jaren wordt toenemende aandacht voor kwaliteitsborging verwacht, en volop ontwikkelingen op het gebied van beschikbaar stellen van gegevens voor een groter publiek.

Ten aanzien van het verder verbeteren van de kwaliteit van de monitoring en verminderen van de kwetsbaarheid, hebben we hoge verwachtingen van de samenwerking in Rijn-Oost (MonRO). We werken al intensief samen bij de KRW-monitoring, zwemwater en andere waterkwaliteitsonderwerpen. Er zijn ook goede perspectieven voor synergie op het gebied van monitoring waterkwantiteit. De kost gaat ook hier voor de baat; kostenreductie wordt de komende jaren nog niet voorzien.

2.3.2.7 Taakoverdrachten

In het kader van het Bestuursakkoord Water wordt gekeken naar de wijze waarop de taken bij de verschillende overheden verdeeld zijn en of dit doelmatiger kan ('je gaat erover of niet'). Dit biedt kansen voor het steviger positioneren van de waterschappen. Ons waterschap hanteert daarbij als uitgangspunt dat taakoverdracht voor ons in principe kostenneutraal moet zijn.

Taakoverdrachten worden geïnitieerd vanuit verschillende initiatieven. Voor de verschillende overdrachten wordt gewerkt aan een set van afspraken hoe we komen tot afweging en besluit over de betreffende taakoverdracht c.q. meerdere overdrachten. Hierdoor wordt integraal overzicht verkregen van de nut en noodzaak, kosten in de tijd, juridische aspecten en risico's.

Stedelijk water. Het waterschap heeft een taak in stedelijk gebied. Daarom wordt samen met gemeenten gewerkt aan een duidelijke taakverdeling en een doelmatig beheer. Daarbij kan ook de overdracht van taken horen van gemeente naar het waterschap. Uit de inventarisatie blijkt dat het waterschap nog enkele belangrijke watersystemen in het stedelijk gebied nog niet zijn overgedragen. Onder andere in de kernen Steenwijk en Beilen. De gemeenten en het waterschap zijn samen van plan dit op te pakken.

We willen deze systemen gefaseerd overnemen in de jaren 2015 en 2016. Overdracht vindt echter pas plaats als deze watersystemen op orde zijn.

Peilbeheer Drentse kanalen. In 2014 wordt een besluit genomen door waterschappen en provincie Drenthe over de overdracht van het peilbeheer van de Drentse kanalen naar de waterschappen. Hierbij zijn nog keuzes te maken, die gaan over bijvoorbeeld wel de taak overdragen en wel/niet de uitvoering, voorwaarden bij overdracht kunstwerken enz. Een en ander moet voor het waterschap budgetneutraal worden gerealiseerd. De financiële en organisatorische consequenties worden in de Perspectiefnota 2016-2020 opgenomen.

Overdracht Gemaal Zedemuden. Medio 2013 is gestart met de ombouw van de keersluis in Zwartsluis naar een schutsluis; dit project wordt naar verwachting in eind 2016/ begin 2017 afgerond. We willen tijdig met Rijkswaterstaat afspraken maken over het beheer en onderhoud van het gemaal en een eventuele overdracht. Dit aangezien het waterschap conform de afspraken in het waterakkoord voor 90% financieel verantwoordelijk is bij vervangingsinvesteringen, maar niet gaat over de te nemen investeringen.

2.3.2.8 Klimaatverandering en waterbeheer

Nederland bereidt zich voor op klimaatverandering, daartoe is o.a. het Deltaprogramma opgestart. In 2014 neemt het kabinet een besluit over vijf samenhangende Deltabeslissingen. Vier van de vijf Deltabeslissingen zijn strategieën waarin een koers wordt vastgelegd met daarin ook mogelijk te nemen maatregelen. Zo kan ingespeeld worden op de deels nog onzekere klimaatverandering en de stijging van de zeespiegel.

In het kader van het Deltaprogramma worden nieuwe normering voor waterkeringen vastgesteld (zie Programma Veiligheid). Voor Reest en Wieden leidt dat naar verwachting niet tot een extra opgave.

Voor het IJsselmeer is het voorstel om flexibel om te gaan met het peil en om op termijn, wanneer daar de noodzaak voor ontstaat, een grote waterbuffer te creëren door een hoger zomerpeil (tot NAP +0m) in te stellen. Op de afsluitdijk gaan pompen geplaatst worden om bij hoge waterstanden op de Waddenzee het winterpeil van NAP -0,4m te kunnen blijven halen. Dit heeft geen directe consequenties voor onze waterkering of gemalen, en daarmee geen directe financiële gevolgen. In het kader van de projecten Zoetwatervoorziening Oost-Nederland en Landbouw op Peil is de

zoetwaterstrategie verder uitgewerkt. Vanuit de regio Oost Nederland is een aanbieding gedaan met betrekking tot de voeren strategie en uit te voeren maatregelen. De regio heeft daarin een voorstel gedaan voor een verdeling van kosten. Daarbij is opgemerkt dat daarover pas besluiten worden genomen in de waterbeheerplannen. We tasten verder af in hoeverre aansluiting bij het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) daarbij wenselijk of noodzakelijk is.

2.3.2.9 Waterbeheer en landbouw

De ontwikkelingen rond het thema *waterbeheer en landbouw* hangen niet alleen samen met klimaatverandering, zoetwatervoorziening en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, maar ook met het Gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid en de kringloopbenadering en duurzaamheid. We verwachten in de loop van 2014 een duidelijker beeld te hebben van de betekenis van deze ontwikkelingen voor het waterbeheer. Een belangrijk bron van informatie hiervoor vormen de gesprekken met onze partners in 2014.

Op dit moment is het proces nog niet zover gevorderd dat hieraan financiële consequenties kunnen worden verbonden.

In het project Landbouw op peil wordt onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om droogte- en natschade in de landbouw te voorkomen in combinatie met optimaal waterbeheer. In 2012 zijn de geselecteerde maatregelen uitgevoerd en in 2013 is beoordeeld of de maatregelen bijdragen aan een klimaatbestendig watersysteem. Daarbij is ook gekeken naar de opschaalbaarheid van de maatregelen. De resultaten van het project zijn in maart 2014 tijdens het symposium gepresenteerd. In 2014 en volgende jaren bekijken we of de maatregelen inpasbaar zijn in ons waterbeheer en in onze werkzaamheden en programma's.

In de loop van 2013 heeft de Europese Unie besluiten genomen over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Er is nu meer duidelijkheid over de betekenis hiervan voor de inrichting en het beheer van onze fysieke leefomgeving.

Het GLB wordt uitgewerkt in het provinciaal ontwikkelingsprogramma (POP). In 2013 is in overleg met de waterschappen een ontwerp gemaakt voor het nieuwe programma, POP-3, dat naar verwachting medio 2014 opengesteld gaat worden. We zullen dit programma gebruiken als financieringsinstrument bij het ontwikkelen van toekomstige projecten.

POP-3 biedt naast waterkwantiteitsmaatregelen ook mogelijkheden de belasting vanuit de landbouw op de waterkwaliteit te verminderen, bijvoorbeeld door stoffenkringlopen zoveel mogelijk te sluiten. Ook hierbij willen we zoveel mogelijk samen optrekken met onze partners in Noordoost-Nederland. Het nieuwe POP-programma zal met ingang van 1 januari 2015 worden opengesteld.

2.3.2.10 Bodemdaling: gevolgen en beleid

In ons beheergebied komt bodemdaling voor als gevolg van aardgaswinning, en als gevolg van klink en oxidatie van veen. Bodemdaling heeft waterhuishoudkundige gevolgen. Hoe groot deze gevolgen zijn, hangt af van de mate van bodemdaling en de huidige waterhuishoudkundige situatie. In 2014 wordt er een beleidsnotitie geschreven.

In 2012 is een verkennende studie uitgevoerd naar de waterhuishoudkundige gevolgen van bodemdaling. Naast deze verkennende studie maken we voor het op te stellen bodemdalingsbeleid gebruik van het onderzoek dat uitgevoerd wordt in het kader van de extra gaswinning uit het bestaande veld bij De Wijk. Dat onderzoek is erop gericht om de waterhuishoudkundige gevolgen en eventuele schadecomponenten te kwantificeren. In de tweede helft van 2013 is dat onderzoek afgerond en op basis daarvan bezien we welke afspraken we met de NAM willen maken.

De derde 'pijler' voor het te ontwikkelen beleid bestaat uit de geactualiseerde veendikte-kaart, die door Alterra is opgesteld in opdracht van de provincies. Deze kaart geeft aan in welke mate en in welke gebieden sprake kan zijn van bodemdaling.

2.3.2.11 Omgevingswet en RUD's

Het Rijk wil het omgevingsrecht vereenvoudigen, moderniseren en bundelen in één Omgevingswet. Enkele wetten die in de Omgevingswet worden geïntegreerd, zijn de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening; naast integratie van wetten wordt meer met algemene regels gewerkt. Vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet is er een Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (Wet VTH) in voorbereiding. Deze wet biedt de mogelijkheid om regels te stellen ten aanzien van onder meer kwaliteitscriteria, handhavings- en interventiestrategieën en informatie uitwisseling. Daarnaast zijn

2.3.5 Investerings 2015-2019

2.3.5.1 Vervangingsinvesteringen

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	2.5	Bedrijfsauto's en bemonsteringsboten	250.000	300.000	190.000	260.000	290.000	2.2.5
2	2.5	Breedspoortractor	50.000					2.2.5
3	2.5	Duikers herleggen/vernieuwen	94.000		95.000		102.000	2.2.5
4	2.4-2.5	Elektrische installaties	217.000	221.000	225.000	229.000	233.000	2.2.5
5	2.5	Hydraulische kraan				250.000	230.000	2.2.5
6	2.5	Maaiveegboot	200.000			140.000		2.2.5
7	2.5	Revisie peilregulerende kunstwerken	1.756.000	1.769.000	1.782.000	1.795.365	1.813.500	2.2.5
8	2.4-2.5	Smalspoortrekkers				300.000	700.000	2.2.5
9	2.5	Vervangen beschoeiing	174.000	177.000	181.000	185.000	189.000	2.2.5
10	2.5	Vervangen beschoeiing Veenweidepolders	130.000					
11	2.5	Vervanging hekwerk en beplanting gemalen		76.000		78.000		
		Totaal vervangingsinvesteringen	2.871.000	2.543.000	2.476.000	3.237.365	3.557.500	

1,2,5,6 en 8. Vervanging is nodig omdat de bedrijfszekerheid in de loop van de tijd afneemt en de reparatiekosten toenemen. Bij het niet tijdig vervangen van de machines komt de efficiency van het onderhoud in het gedrang.

3. Op diverse locaties in het gebied liggen (lange) duikers onder o.a. wegen, zandpaden en schouw paddammen. Een aantal hiervan is in slechte staat en moeten worden vervangen.

4. Elektrische installaties worden vervangen op het moment dat ze niet voldoende bedrijfszeker meer zijn en technisch niet meer goedgekeurd kunnen worden in het kader van NEN 3140.

7. Volgens een vastgelegd schema wordt jaarlijks groot onderhoud aan gemalen en stuwen verricht. Gelijkzeitig worden de vuilroosters van de gemalen aangepast aan de Arbo-eisen. Bij het niet uitvoeren van deze werkzaamheden zal de bedrijfszekerheid en de capaciteit van de kunstwerken teruglopen. Het voeren van een optimaal peilbeheer komt dan in het gedrang.

9. De bestaande beschoeiingen in de diverse watergangen en polders zijn op diverse plaatsen in een slechte staat. Dit leidt tot verzakkingen van de taluds. Een deel van de bestaande beschoeiing wordt jaarlijks vervangen. Of tot vervanging wordt overgegaan is afhankelijk van de feitelijke toestand

10. Verbreden c.q. vergraven van de aanvoerwatergang in het project van enkele jaren geleden heeft niet het juiste effect. De taluds kalven steeds verder af, ondanks dat ze flauwer zijn aangelegd. Om verdere afkalving te voorkomen is het noodzakelijk dat aan beide zijden van de aanvoerwatergang over een traject van ruim 1 kilometer beschoeiing wordt geplaatst.

11. Dit is het voortzetten van eerder ingezet beleid. Een aantal gemalen en kunstwerken is inmiddels van hekwerken en/of beplantingen voorzien. De voorzieningen zijn nodig om de veiligheid op de terreinen te kunnen garanderen en vandalisme tegen te gaan.

2.3.5.2 WBP

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	4.1	Bijdrageregeling cultuurhistorische werken	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	2.2.8
2	2.8	Deelname in investeringsprojecten van gemeenten met waterschapsbelang	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	4.2
3	2.3 - 2.5	Groot onderhoud kanalen	315.000	320.000	325.000	330.000	335.000	2.2.5
4	2.2 -2.5	Opheffen knelpunten peilbeheer en verruimen watergangen WB21	310.000	315.000	320.000	325.000	330.000	2.2.5
5	2.8 + 2.9	Oplossen knelpunten stedelijk waterbeheer	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	4.2
6	-	Opstellen WBP 2016-2021	40.000					1.1
7	2.1-2.2-2.4-2.5	Verbetering rond Scheerwolde		2.280.000		2.100.000	1.020.000	2.2.3
8	2.2 - 2.4	Werken aan een efficiënt en effectief meetnet	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	3.3
9	2.1 - 2.4	WOM Uitvoeren 'Water op maat'-programma (jaarlijks verwachte subsidie € 825.000)	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000	2.2.3
10	2.1 - 2.4	WOM Voorbereiden 'Water op maat'-projecten	455.000	455.000	455.000	455.000	455.000	2.2.3
		Totaal WBP	7.020.000	9.270.000	7.000.000	9.110.000	8.040.000	

1. De cultuurhistorische waterobjecten zijn verzameld in de Watererfgoed@tlas. We hebben het watererfgoed ingedeeld in categorieën en de zorg verankerd in ons beleid. We hebben bepaald wat we zelf willen doen aan het behoud van dergelijke cultuurhistorische waarden en wat we aan anderen overlaten.

2. Het stedelijke watersysteem maakt onderdeel uit van het regionale watersysteem. Op het gebied van stedelijk waterbeheer werken het waterschap en de gemeenten daarom samen aan de uitvoering van projecten. Samenwerking is noodzakelijk om onze eigen doelen in stedelijk gebied te realiseren op het vlak van WB21, KRW en GGOR en om het aanbod van afvalwater naar onze rioolwaterzuivering zo veel mogelijk te beperken. Samenwerking is belangrijk om doelen en knelpunten van beide partijen te realiseren tegen de laagst mogelijke kosten. Onder deze kostenpost vallen zowel plankosten als uitvoeringskosten.

3. De voormalige scheepvaartkanalen Oranjekanaal, Linthorst Homankanaal, Middenraai en Beilervaart vragen groot onderhoud aan de waterbodems om voor nu en in de toekomst een goed peilbeheer te kunnen garanderen. Door de overdimensionering van deze kanalen hebben deze in de laatste decennia nauwelijks tot geen aandacht gehad met betrekking tot het bodemonderhoud en dan specifiek het baggeren. Bij de correcte werking van een goed baggerplan worden alle watergangen periodiek aangepakt zodat de leggerafmetingen in stand blijven. Hierdoor ontstaat er geen stagnatie in de water aan- en afvoer. We willen nu een inhaalslag maken door de kanalen uit te baggeren.

4. Het onderhoud aan de watergangen vindt plaats conform het Maaiplan 2010-2015 waarin de Flora- en faunawet is geïmplementeerd. Dit heeft tot gevolg dat een groot deel van de watergangen extensiever moet worden onderhouden. Er zijn watergangen die zich minder goed lenen voor later en extensief onderhoud, waardoor ervoor kan worden gekozen om die watergangen te verruimen door bijvoorbeeld de schouwpaden met een breedte van 1,50 meter te vergraven. Deze vergravingen zijn noodzakelijk om in dergelijke situaties de normen van de OPB toch te kunnen halen. Het verruimen levert een grotere berging op en kan dus een bijdrage leveren aan WB21, alsmede aan de doelstellingen van de KRW.

5. Het gaat hierbij om gesignaleerde knelpunten in het stedelijke gebied die voortvloeien uit de randvoorwaarden van het regionale watersysteem of een direct nadelige invloed hebben op het regionale watersysteem. Hierbij moet gedacht worden aan het aanleggen van bijvoorbeeld waterinfrastructuur (watergangen en/of kunstwerken).

6. Elke 6 jaar moet het waterschap een waterbeheerplan opstellen. In 2014 is met dit proces in RijnOost gestart. Bovenop de kosten van 2014 (vooral inhuur projectcoördinator en proceskosten) zullen ook in 2015 nog kosten worden gemaakt. Die bestaan dan vooral uit vormgeving, ontwerpen en maken webbased uitgave, drukwerk, maar ook publicatie en communicatie.

7. De Landinrichtingscommissie Noordwest-Overijssel heeft in 2010 het Ontwerp Inrichtingsplan WILG Scheerwolde opgesteld. Het plan bevat een omvangrijk pakket maatregelen gericht op waterberging en natuurontwikkeling in Wetering-Oost en West en verbetering van de de landbouwkundige waterhuishouding voor 3.500 hectare in de vier landbouwpolders rond Scheerwolde. De afdeling Waterbeheer zal zorgdragen voor de verbetering in de landbouwpolders Gelderingen, Wetering-Oost, Halfweg en Giethoorn. E.e.a. betekent dat de gemalen moeten worden aangepast en een deel van de instroomduikers moet worden vervangen en vergroot.

8. We willen effectief en efficiënt werken en kijken daarom regelmatig terug om te bepalen of we het gewenste resultaat halen tegen de laagst mogelijke kosten. Waar nodig sturen we bij: PDCA-cyclus. Met ons integraal meetnet Watersysteem houden we zicht op de waterbodemkwaliteit, de oppervlaktewaterkwaliteit (chemisch en biologisch) en -kwantiteit (standen en afvoeren) en grondwaterstanden. De informatie gebruiken we voor evaluaties van het watersysteem en WOM-projecten, en voor de beoordeling van normale, hoogwater en droge omstandigheden. De komende jaren zien we daarbij veel ontwikkelingen op het gebied van beschikbaar stellen van gegevens voor een groter publiek.

9. Met de Water-op-Maat projecten beogen we onze watersysteemdoelen voor GGOR, WB21 en KRW te bereiken; het waterbeheerplan (WBP 2010-2015) geeft een beeld van de doelen tot aan 2027.

De term Water-op-Maat dekt een breed spectrum aan complexiteit en integraliteit van projecten: van de aanleg van een vispassage, via realisatie van waterberging in een zandwinplas, langs participatie in Landinrichtingsprojecten tot aan integrale gebiedsontwikkeling met alle denkbare partners.

In alle projecten worden fysiek in het veld maatregelen genomen om knelpunten te verhelpen en de doelen te realiseren: dempen van watergangen of graven van nieuwe; aanpassingen aan oevers, stuwen en gemalen; grondverzet, maaiveldverlaging, e.d. Daarbij wordt invulling gegeven aan actuele thema's als Deltaprogramma, ZON, Natura2000, Top-gebieden, EVZ, fauna-passages en beekherstel.

10. Zie punt 9, het gaat hier om de voorbereiding van de 'Water op maat' -projecten.

2.3.5.3 Overig

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	2.5	Groot onderhoud bruggen	140.000	125.000	110.000	95.000	80.000	2.2.5
2		Projectmatig onderzoek	100.000	100.000	75.000	75.000	75.000	
		Totaal overig	240.000	225.000	185.000	170.000	155.000	

1. De onderhoudsstaat van de bruggen is inmiddels geïnventariseerd en een raming van de kosten gemaakt. De kosten per brug komen uit op gemiddeld circa € 15.000. Jaarlijks wordt een aantal bruggen onderhouden. Het onderhoud van de bruggen zal worden vervat in de OPNI-module 'Onderhoudplan bruggen'.

2. Dit budget bestaat al een aantal jaren en wordt altijd besteed aan onderzoek dat nodig is om nieuw beleid of aanpassing van eigen beleid voor te bereiden. De afgelopen jaren blijkt dat we het bedrag inzetten om uitvoering te geven aan geplande WBP-acties, om goed te reageren op plannen van derden of om kansen die zich ineens voordoen in samenwerking met anderen.

In 2013 is het budget (niet volledig) besteedt aan KRW en drukriolering Blankenham. Voor 2014 wordt gedacht aan onderzoeken ten behoeve van de Watersysteemrapportage, project watersysteem 2013 en mogelijk een vervolg van de hydrologische evaluatie maaibeeld.

Omdat in 2015 een nieuw WBP wordt opgesteld, verwachten wij vanaf 2016 weer meer actuele (onderzoeks-)vragen die uit dit budget bekostigd kunnen worden. Welke consequenties dit voor de hoogte van het bedrag heeft zijn nog niet te bepalen. Daarom zijn de bedragen gelijk gebleven

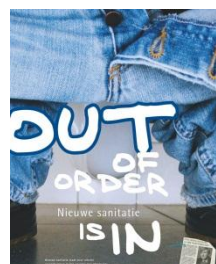
2.4 Programma: Waterketen

Schoon Water

Doelmatig en Duurzaam

Innovatief

De waterketen

De waterketen bestaat uit het geheel van drinkwatervoorzieningen, het inzamelen en transporteren van afvalwater en de zuivering van afvalwater. Drinkwaterbedrijven verzorgen de winning, productie en distributie van drinkwater. Bij het gebruik van water in huishoudens en bedrijven ontstaat afvalwater. De gemeenten zorgen via de rioolstelsels voor het inzamelen en het transport van afvalwater en regenwater. Het afvalwater en een deel van het regenwater wordt op de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) door de waterschappen gezuiverd. De riolering en de rwzi's vormen samen de afvalwaterketen. De kern van het programma Waterketen is het zorgdragen voor een doelmatig en duurzame verwerking van het aangeboden afvalwater.

Zuivering van afvalwater

Meer dan 99% van de woningen in het beheergebied is aangesloten op de riolering. Waar geen riolering aanwezig is, zijn samen met gemeenten kleinschalige zuiveringssystemen geplaatst (IBA's; Individuele Behandeling Afvalwater). Reest en Wieden beheert deze IBA's. Hiermee verzorgt Reest en Wieden de zuivering van al het huishoudelijk afvalwater in het beheergebied. Daarnaast zuiveren wij bedrijfsafvalwater. Waar dit voordelen oplevert voor het milieu en de doelmatigheid, willen het waterschap ook voor grote industriële lozings de zuivering van het afvalwater blijven verzorgen. De zuiveringsinstallaties zijn één van de belangrijkste instrumenten voor het waterschap om de waterkwaliteit te beïnvloeden. De vereiste kwaliteit van het gezuiverde afvalwater wordt bepaald door enerzijds de grootte van de zuiveringsinstallatie en anderzijds door de eisen die het ontvangende watersysteem stelt.

Doelmatigheid en duurzaamheid

Het streven is met de rwzi's niet alleen aan de geldende eisen te voldoen, maar ook de afvalwaterketen qua doelmatigheid en duurzaamheid optimaal in te richten (Bestuursakkoord Water 2011). Hiermee levert de afvalwaterketen bovendien een positieve bijdrage aan het watersysteembeheer. We streven naar maximaal aansluiten van woningen en bedrijven op riolering. Echter, indien (her)investering in riolering niet doelmatig is staan we open voor andere oplossingen .

Samenwerking

Verder zijn we van mening dat voor het bereiken van een meer doelmatige en duurzame waterketen een goede samenwerking met gemeenten en grote lozers, noodzakelijk is. Zij leveren huishoudelijk en industrieel afvalwater en vaak ook hemelwater aan bij onze zuiveringen. Ook samenwerking met drinkwaterbedrijven kan doelmatigheid en duurzaamheid bevorderen. De kansen daarvoor zijn echter veel geringer.

Samen met het afvalwater komt ook regenwater in het riool en daarmee op de rioolwater-zuiveringsinstallatie. Reest en Wieden vindt het ongewenst dat schoon regenwater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd (extra kosten, meer verdroging). Daarom is het goed dit regenwater af te koppelen van het vuilwaterriool, indien dit doelmatig is. Met de gemeenten wordt overleg gepleegd over de afkoppeling van regenwater daar waar dat mogelijk en wenselijk is.

Het zuiveren van afvalwater kost energie. De ambitie is de energieprestatie te verbeteren door enerzijds het energieverbruik van de zuiveringsinstallatie terug te dringen en anderzijds door zoveel mogelijk energie uit het zuiveringsslib terug te winnen. Het verwerken van slib vanaf de productie in de zuiveringsinstallatie tot en met de slibontwatering, beschouwt Reest en Wieden als een waterschapstaak. Voor het bereiken van een optimale doelmatigheid en milieuprestatie wordt

uitgegaan van een ketenbenadering en worden maatregelen van het waterschap afgestemd met de partners in de keten. Deze keten betreft de waterketen (drinkwater, riolering, transport en afvalwaterzuivering) maar ook de slibketen (productie zuiveringsslib, slibverwerking waterschap en slibeindverwerking).

Innovatie

Bij het maken van keuzes over de inrichting van de waterketen zijn, naast betrouwbaarheid en doelmatigheid, energieverbruik en duurzaamheid belangrijke criteria. Voor het verbeteren hiervan is innovatie noodzakelijk. Hiertoe worden nieuwe, duurzame technieken toegepast in de bestaande installaties, maar wordt ook onderzoek gedaan naar nieuwe sanitatieconcepten, de verwerking van gescheiden ingezamelde afvalwaterstromen (onder andere in centra met hoge bevolkingsdichtheid) en terugwinning van grondstoffen, ook doen we onderzoek naar nieuwe technieken op het gebied van slibbewerken en slibverwerken. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan het aan de bron verwijderen van geneesmiddelen bij zorginstellingen.

2.4.1 Doelstellingen

Nr	Doelstellingen	Doel 2015	Ambitie 2019
3.1	<p>Zuiveringstechnische werken voldoen aan de eisen</p> <p>a. In 2019 voldoen de rwzi's aan de lozingseisen die volgen uit het activiteiten besluit dat per 1-3-2014 is ingegaan.</p> <p>b. De zuiveringstechnische installaties voldoen aan de afnameverplichtingen voor afvalwater die met gemeenten zijn afgesproken.</p> <p>c. Zuiveringstechnische installaties voldoen aan de eisen van op het gebied van milieu en arbeidsomstandigheden</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2015 is het gemiddelde zuiveringsrendement van stikstof en fosfaatverwijdering minimaal 80% ▪ Eind 2015 voldoen de zuiveringstechnische installaties voor ten minste 99% aan de afnameverplichtingen ▪ Installaties voldoen aan de arbo- en milieueisen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blijven voldoen aan de doelen voor 2015 ▪ Blijven voldoen aan doelen voor 2015 ▪ Blijven voldoen aan doelen voor 2015
3.2	<p>Voldoen aan het Bestuursakkoord Water 2011</p> <p>a. In de periode 2015 – 2019 wordt de doelmatigheid, duurzaamheid en de transparantie in de waterketen vergroot</p> <p>b. Vergroten doelmatigheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slibvergisting en slibeindverwerking • Samenwerking met gemeenten <p>c. Vergroten duurzaamheid en Innovatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2015 wordt onderzoek naar doelmatige en duurzame slibvergisting en eindverwerking voortgezet. ▪ In 2015 : samenwerkingsafspraken met inliggende gemeenten worden omgezet in concrete plannen en in uitvoering. Met name afstemmen investeringen en gezamenlijk afvalwaterketenplan. ▪ Testopstelling thermische drukhydrolyse in bedrijf. ▪ We nemen actief deel aan de 'Grondstoffen- en Energiefabriek' 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2019 zijn de jaarlijkse kosten voor slib(eind)verwerking gedaald met minimaal 20% t.o.v. 2013. ▪ In 2019 wordt op grote schaal met inliggende gemeenten samengewerkt waarbij de doelmatigheid in de waterketen is verhoogd. Deze samenwerking is (juridisch en/of bestuurlijk) geborgd. ▪ Reest en Wieden is een innoverend waterschap waarbij innovaties gericht zijn opeen doelmatige en duurzame bedrijfsvoering. ▪ Invulling geven aan fosfaatketenakkoord

Nr	Doelstellingen	Doel 2015	Ambitie 2019
	d. Vergroten transparantie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Communicatie richting maatschappij versterken door samenwerking met inliggende gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het meest efficiënte (kosten en milieurendement) gebruik/inzet van biogas ▪ Eenduidige communicatie t.a.v. de waterketen in de samenwerkingsregio
3.3	<p>Voldoen aan meerjarenafspraak energie-efficiency zuiveringsbeheer MJA3</p> <p>a. In 2020 is de energie-efficiency ten opzichte van 2005 toegenomen met 30%.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2015 gaan we door met optimalisatie van het energieverbruik van onze installaties 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 2019 is de energie-efficiency ten opzichte van 2005 toegenomen met 28% t.o.v. 2005

2.4.2 Maatregelen en ontwikkelingen

In de afgelopen jaren heeft sterke nadruk gelegen op het op orde brengen van de infrastructuur. Dit kwam vooral doordat installaties verouderd waren geraakt, door toegenomen effluenteisen en door de groei van het aanbod van afvalwater. Verder is sterk ingezet op het vergroten van de opwekking van eigen energie (vergister te Echten). Sinds 2013 zijn alle zuiveringen op orde en bij het huidige aanbod is geen uitbreiding nodig van de zuiveringscapaciteit. Slechts bij toenemende groei van afvalwateraanbod in de zuiveringskring van Echten door bijvoorbeeld de industrie is op termijn uitbreiding van de rwzi Echten noodzakelijk. Hiervoor zullen diverse alternatieven in een systeemkeuze studie worden onderzocht. Dit onderzoek is gepland in 2017/2018. Ook het transportsysteem is in de meeste gevallen in een goede conditie. In een beperkt aantal gevallen moet nog worden geïnvesteerd in uitbreiding van pompcapaciteit en in vervanging van persleidingen. Verder is de groei van het aanbod van afvalwater naar verwachting de komende jaren gering. Daarom ligt de aandacht nu nog sterker dan voorheen op het in stand houden van de installaties, het verhogen van de doelmatigheid (bedrijfsvoering, slibverwerking) en het vergroten van de duurzaamheid (energiebesparing, opwekking van energie en terugwinnen van grondstoffen). Het budget is daarvoor nu nog relatief laag, maar zal naar verwachting moeten groeien als gevolg van veroudering van de installaties die in de afgelopen jaren zijn vernieuwd.

2.4.2.1 Lozings- en milieueisen

De specifieke eisen waaraan het gezuiverde afvalwater (effluent) moet voldoen zijn vastgelegd in lozingsvergunningen. Deze lozingseisen hangen enerzijds af van de grootte van de RWZI en anderzijds van de functie van het water waarop het effluent geloosd wordt. De tendens is dat de lozingseisen verder worden aangescherpt door onder andere de groei van de rwzi's, de aandacht voor het verwijderen van nieuwe stoffen en de KRW. De groei van de belasting door woningbouw is in de toekomst naar verwachting beperkter dan in de afgelopen jaren. De consequenties van eventuele aanscherping van lozingseisen zijn nog niet te overzien. Daarom wordt vooralsnog uitgegaan van voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van de lozingen.

Per 1 maart 2014 zijn lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties onder algemene regels van het Activiteitenbesluit ter vervanging van de vergunningplicht gebracht. Voor deze regeling geldt een overgangstermijn van in principe drie jaar. Voor fosfaat komt er een wijziging t.o.v. de huidige vergunningvoorschriften. Het voortschrijdend gemiddelde van 10 waarnemingen zal worden vervangen door een voortschrijdend jaargemiddelde. Tenzij het ontvangende oppervlakte vraagt om aanvullende maatregelen. De jaargemiddelde stikstofeis wordt vervangen door een voortschrijdend jaargemiddelde. De invoering van het activiteiten besluit zal in 2015 naar verwachting niet leiden tot een wijziging in de begroting.

In paragraaf 2.3.2.2 Waterkwaliteit is aangegeven dat het Europese Parlement besloten heeft nieuwe prioritaire stoffen aan de bestaande richtlijn toe te voegen. De stoffen worden voorlopig enkel gemonitord. Daarom zijn vooralsnog geen investeringen in extra zuiveringsstappen voor het verwijderen van medicijnresten en hormoonverstorende stoffen opgenomen. Wel zetten we in op kennisontwikkeling (bij voorkeur in STOWA verband) ten aanzien van het op doelmatige verwijderen van deze stoffen.

2.4.2.2 Afnameverplichting

Het waterschap is verantwoordelijk voor het zuiveren van afvalwater dat in de gemeentelijke riolen terecht komt. Door middel van gemalen en persleidingen wordt het afvalwater vanaf het gemeentelijke riool naar de rwzi's getransporteerd. Om al het rioolwater dat gemeenten aanbieden te verwerken moeten de gemalen en persleidingen voldoende capaciteit hebben om, ook in de toekomst aan de afnameverplichting te kunnen voldoen. In de periode 2015 – 2019 zal daarvoor een aantal gemalen aangepast moeten worden. Het moment van capaciteitsuitbreiding wordt mede bepaald door de urgentie van de aanpassing. Gevolgen voor de waterkwaliteit van het niet voldoen aan de geldende afnameverplichting worden afgewogen tegen de kosten van voortijdige vervanging van installaties die nog niet zijn afgeschreven, en de gevolgen daarvan de waterkwaliteit. Voorkomen moet worden dat installaties die technisch nog in goede conditie zijn worden vervangen terwijl de waterkwaliteitswinst marginaal is. Door beiden op elkaar af te stemmen wordt doelmatiger geïnvesteerd. In voorkomende gevallen wordt in overleg met de emissiebeheerder en de betrokken gemeente bepaald of de afnameverplichting tijdelijk en met redenen omkleed naar beneden wordt bijgesteld.

De hydraulische capaciteit van de rwzi's wordt vooral bepaald door de hoeveelheid regenwater die met het afvalwater mee komt. Met beleid dat gericht is op het stimuleren van afkoppelen van schoon regenwater, willen we bereiken dat de groei in aanbod van afvalwater wordt beperkt.

Naar aanleiding van uitkomsten van de zuiveringsbenchmark is een discrepantieonderzoek gestart, om te achterhalen wat de oorzaak van het verschil tussen het gemeten aantal inwonerequivalenten (i.e.) in het afvalwater en de bijbehorende vervuilingseenheden (v.e.) uit de heffingsbestanden is.

2.4.2.3 Milieu- en arbeidsomstandigheden

Onze installaties voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van de ARBO. Binnen de bedrijfsvoering wordt waar nodig geïnvesteerd (exploitatie) om blijvend te voldoen aan de wettelijke eisen.

Naar aanleiding van de gasexplosie bij rwzi Raalte in 2012 wordt er een Quick Scan uitgevoerd bij onze twee biogasinstallaties. Uit de eerste resultaten is gebleken dat de veiligheidsvoorzieningen voor Echten nagenoeg voldoen. Voor de biogasinstallatie in Meppel worden wel een aantal maatregelen noodzakelijk geacht. Momenteel is de gistinginstallatie in Meppel uit bedrijf en wordt het slib in Echten verwerkt. In de loop van 2014 wordt er meer duidelijkheid verkregen over de toekomst van de slibgisting in Meppel.

2.4.2.5 Bestuursakkoord Water 2011

In 2011 is het Bestuursakkoord Water getekend, dit akkoord is een verbreding van het Bestuursakkoord Waterketen 2007. De huidige verantwoordelijkheidsverdeling in de waterketen blijft volgens de akkoorden ongewijzigd. Gemeenten en waterschappen beheren de afvalwaterketen als ware er sprake van één systeem en één verantwoordelijke partij. Het Bestuursakkoord Water benadrukt de noodzaak om de doelmatigheid in de waterketen te verhogen.

Voor het uitvoeren van maatregelen in samenwerking met partners in de waterketen is jaarlijks een investering opgenomen.

Vergroten doelmatigheid

Het Bestuursakkoord Water 2011 is duidelijk op het punt dat grote doelmatigheidswinst mogelijk is in de waterketen. Het is aan de sector om deze besparing te realiseren.

Het beleid van het waterschap in dezen is:

- Besparingsmogelijkheden binnen het waterschap. Daarbij zetten we in op energiebesparing, eigen opwekking van energie en reductie van de kosten van slibverwerking. Het kader waarbinnen deze activiteiten zijn de MJA3 afspraken en de Lokale Klimaatagenda.
- Zoek naar schaalvoordelen in samenwerking met andere partijen:
 - Waterschappen (slibverwerking). Hiertoe is samenwerking gezocht met andere waterschappen in Noord-Oost Nederland; Waar mogelijk en zinvol wordt samengewerkt met andere waterschappen om de doelmatigheid in de afvalwaterketen te verhogen. Belangrijke speerpunten hierin zijn de slibvergisting (lokaal) en de slibeindverwerking. Eind 2014 zou ons huidige slibverwerkingscontract af lopen. Inmiddels is het contract verlengd tot eind 2017, met de optie om daarna nog jaarlijks te verlengen tot 2020. Dus in principe moeten we in 2017 opnieuw aanbesteden. De geschatte kosten van deze aanbesteding zijn € 35.000.
 - We blijven deelnemen aan het ambtelijk 'Afstemmingsplatform Slibverwerking'.
 - Inliggende gemeenten: In 2012 is een stuurgroep ingesteld die leiding geeft aan het samenwerkingsproces. Doel van de samenwerking is het verhogen van de doelmatigheid het

verhogen of vasthouden van de kwaliteit en vermindering van de kwetsbaarheid. Streven is om steeds verder samen te werken op het gebied van planvorming en uitvoering van operationele taken, het afstemmen van investeringen en het delen van kennis. In 2013 heeft voor het eerst systematisch afstemming van de investeringen plaats gevonden. Dit wordt jaarlijks gedaan. In 2014 stonden de volgende punten op de samenwerkingsagenda: gezamenlijk Watertakenplan, uitwerken 'risicogestuurd' rioleringsbeheer, calamiteitenplan, operationele taken, reiniging en inspectie riolering. Afhankelijk van de voortgang zullen deze onderwerpen ook de agenda bepalen voor 2015. Het Watertakenplan wordt in 2015 vastgesteld door de gemeenten en het waterschap. Voorjaar 2014 is een naam gekozen voor de regio, namelijk: 'Platform Water Regio Reest en Wieden.

- Samenwerking met de drinkwatersector. Deze samenwerking is vooralsnog niet structureel opgepakt. Het Bestuursakkoord Water noemt extra besparingsmogelijkheden door de samenwerking tussen de afvalwaterketen en de drinkwatersector. In 2015 zoeken wij actief naar mogelijkheden voor samenwerking met drinkwaterbedrijven op het gebied van innovatie in de waterketen.

Neveneffecten van de samenwerking die wordt gezocht zijn een vergroting van de kwaliteit van dienstverlening en een vermindering van de (personele) kwetsbaarheid

Vergroten Duurzaamheid en Innovatie

Naast het vergroten van de doelmatigheid zijn in het Bestuursakkoord Water ook ambities verwoord t.a.v. het vergroten van de duurzaamheid in de afvalwaterketen. Tegelijkertijd is in 2011 een fosfaatketenakkoord getekend waarbij de Unie van Waterschappen een van de ondertekenaars is. Het beleid van Reest en Wieden t.a.v. verduurzaming is:

- Terugwinning van grondstoffen uit afvalwater en vergroten van de energie-efficiency: We zijn op landelijk niveau actief en nemen deel aan de 'Grondstof- en Energiefabriek'. Deze 'fabriek' is een samenwerkingsverband van de UvW waarin initiatieven voor terugwinning van grondstoffen uit, en de vergroting van de energie-efficiency bij de zuivering van, afvalwater worden gebundeld ter versterking van elkaar.

Reest en Wieden draagt hieraan bij met de terugwininstallatie voor fosfaat in de vorm van struviet. In 2015 wordt verder gewerkt aan het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater in samenwerking met andere waterschappen (Grondstoffenfabriek). In dit kader zal Reest en Wieden nagaan of en hoe verder waardevolle stoffen uit het afvalwater gehaald kunnen worden. Gedacht wordt daarbij aan de winning van cellulose en bioplastics.

Verder zijn we actief in landelijke en regionale netwerken voor nader onderzoek omtrent de toepassing, kwaliteit en afzet van struviet dat wordt gewonnen uit zuiveringsslib.

- Verzilveren maatschappelijke winst door gebruik maken te maken van kansen in de afvalwaterketen:
 - Maximale verduurzaming gebruik van biogas (mobiliteit, energievoorziening derden)
 - Warmte uit effluent

NB: *De maatregelen voor energiebesparing en opwekking van duurzame energie dragen naast hun effecten op de doelmatigheid (kosten) ook bij aan verduurzaming.*

Een speerpunt uit het bestuursakkoord waterketen is 'Innovatie'. In dat kader neemt ook Reest en Wieden actief deel aan het ontwikkelen en uitvoeren van innovaties. We verdelen daarbij de aandacht over zaken als onze eigen bedrijfsvoering (energieopwekking en energiebesparing), verwijderen van medicijnresten en hormoonversturende stoffen in het verzorgingsgebied en de toepassing van nieuwe sanitatie in nauwe samenwerking met gemeenten.

Een innovatief onderzoek dat we in 2015 voortzetten is het verbeteren van de vergistbaarheid van zuiveringsslib door toepassing voorbehandelingstechnieken. Dit doen we binnen het kader van het Interregproject 'Groen Gas' met waterschap Regge en Dinkel, Saxion Hogeschool en twee Duitse partners. Verder voeren we een test uit met een voorbehandelingsinstallatie ter plaatse van Echten. Het Algemeen Bestuur heeft hiervoor in 2013 krediet verleend. De installatie wordt opgesteld in 2014 en de testen lopen naar verwachting tot het najaar van 2015.

Verder wordt onderzoek verricht naar de mogelijkheden om samen met industriële lozers in ons beheergebied de afvalwaterketen verder te optimaliseren.

Visitatiecommissie 'Samenwerking in de waterketen'

De afspraken uit het bestuursakkoord Water 2011 voor het realiseren van een waterketen worden door het rijk gevolgd. Daartoe is een interventieladder opgesteld die bestaat uit de volgende treden: 1. Stimuleren, ondersteunen en aanspreken, 2. Visitatie en 3. Interbestuurlijk toezicht.

In 2013 en 2014 heeft de eerste visitatieronde plaats gehad

Het resultaat hiervan is helaas alsnog een hogere premie. Hierbij moet opgemerkt worden dat we jarenlang geprofitteerd hebben van een lage premie. Momenteel is de verzekeringsmarkt ook in beweging gelet op het grote schadeverloop. Het is vervelend dat we vanaf 2014 meer moeten betalen maar de nieuwe premie is volgens de deskundigen nog best acceptabel.

2.4.5 Investerings 2015-2019

2.4.5.1 Vervangingsinvesteringen

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	3.1c	Vervangingsinvesteringen, RWZI's, gemalen en persleidingen	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	2.3.2
		Totaal vervangingsinvesteringen	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	

1. Voor 2015 zullen de projecten worden geïnventariseerd in samenwerking met de afdeling Zuiveren. Op basis van asset management wordt prioritering aangebracht

2.4.5.2 Wettelijk verplicht

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	3.3c	Waterketen, uit te voeren maatregelen	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	2.3.1
		Totaal wettelijk verplicht	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	

1. Door het uitvoeren van optimalisatie studies, (OAS) komen er gezamenlijk projecten van de grond die , zonder samenwerking, niet uitgevoerd zouden zijn. Om als waterschap toch deel te kunnen nemen aan deze projecten zal geld beschikbaar moeten zijn. Voor het jaar 2014 en daaropvolgende jaren is een bedrag opgenomen van € 125.000. Afhankelijk van de kansen die zich voordoen zal het krediet worden aangevraagd.

2.4.5.3 WBP

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	3.1b,c	Aanpassen gemalen om aan de afnameverplichting te kunnen voldoen	330.000					2.3.2
2	3.1b,c	RWZI Echten, aanpassing			150.000		12.000.000	2.3.2
		Totaal WBP	330.000	0	150.000		12.000.000	

1. Voor het jaar 2014 is een bedrag van € 305.000 opgenomen. Voor het jaar 2015 wordt een bedrag van € 330.000 opgenomen. De gemalen Wijster, Darp, Stuifzand, Elp en Garminge worden voor deze beide bedragen aangepast en in goede staat van onderhoud gebracht.

2. Gezien de huidige en groei van de belasting op deze installatie (groeiende lozingen door de industrie) verwachten we hier in 2020 een uitbreiding in capaciteit te moeten realiseren. In 2017 wordt een krediet van € 150.000 aangevraagd voor het maken van een systeemkeuze. Daarbij zal gekeken worden naar alle mogelijke alternatieven om deze aanpassing uit te kunnen voeren of te voorkomen. In 2019 zal het uitvoeringskrediet aan het bestuur gevraagd gaan worden.

2.4.5.4 Overig

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	-	Veiligheidsmaatregelen biogasinstallatie Echten	100.000					
2	3.1	Verwerkt slib op de markt zetten			35.000			
Totaal Overig			100.000	0	35.000	0	0	

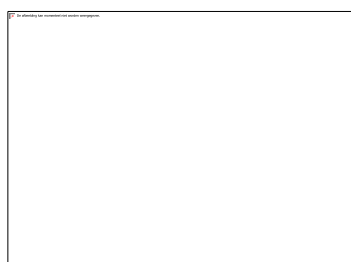
1. Naar aanleiding van de gasexplosie bij rwzi Raalte in 2012 zal er onderzoek plaatsvinden bij onze twee biogasinstallaties. De ervaringen in Raalte zullen daarbij leidend zijn. De verwachting is dat er naar aanleiding van dat onderzoek enige aanpassingen zullen moeten plaatsvinden. Hiervoor wordt in eerste instantie € 200.000 geraamd, € 100.000 in 2014 en € 100.000 in 2015.

2. Investering is vanwege contractverlenging vervallen in MJR 2014-2018. Op 31-12-2017 loopt in principe het huidige slibcontract van af. Voor de voorbereiding van de aanbesteding wordt een krediet in 2017 gevraagd.

2.5 Programma: Maatschappij en Organisatie

Professionele Waterautoriteit

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Aantrekkelijke werkgever

De kerntaken van het waterschap zijn in de programma's - veiligheid, watersysteem, waterketen-uitgewerkt. Deze programma's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als zelfstandige bestuurslaag heeft het waterschap de verantwoordelijkheid deze wateropgaven te realiseren, nu en in de toekomst. We hanteren de volgende strategische doelstellingen: we hebben ons werk tijdig en goed gedaan, we hebben onze infrastructuur op orde, we zijn de waterdeskundige in ons gebied en we hebben ingespeeld op de ontwikkelingen in de bestuurlijke organisatie van Nederland.

Het waterschap zorgt er samen met derden voor dat de beste maatschappelijke keuzes op het gebied van water gemaakt worden. Daarbij gaat het om het creëren van een invloedrijke rol in regionale netwerken, het hebben van toegang tot nationale kennisnetwerken en toonaangevend zijn in kennis en de toepassing daarvan waarbij we worden gezien als waterdeskundige. Daarvoor is het nodig onze maatschappelijke partners te kennen, inzicht te hebben in hun drijfveren en samenwerking op te zoeken. Maatschappelijke betrokkenheid en een professionele organisatie is noodzakelijk. Het waterschap wil transparant en doelmatig opereren en de uitgangspunten van 'good governance' in acht nemen. Burgers worden zoveel mogelijk bij het werk van het waterschap betrokken. Communicatie is een belangrijk middel om draagvlak te krijgen voor het werk van het waterschap.

2.5.1 Doelstellingen

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
4.1	<p>Het waterschap wordt gezien als de waterdeskundige in onze regio</p> <p>a. Periodiek en gestructureerd overleg met vertegenwoordigers van gemeenten, provincies en stands- en belangenorganisaties en de belangen en ambities kennen</p> <p>b. het waterschap werkt samen met andere partners aan de realisering van projecten en taken, tenzij samenwerking aantoonbaar niet leidt tot een meerwaarde. We nemen deel aan en zijn vertegenwoordigd in relevante (meerjarige) samenwerkingsverbanden (zoals Unie van waterschappen)</p> <p>c. het waterschap is zichtbaar in de maatschappij en betrouwbaar in haar handelen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het waterschap is in staat om proactief te sturen op kennis door kennis te delen en kennis te borgen (kennismanagement) ▪ Strategische inzet van communicatie activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In bestuurlijke convenanten met rijk, provincies en/of gemeenten treden we op als vanzelfsprekende partner/medeoverheid ▪ Via het centrale overheidsloket bereiken water gerelateerde vragen het waterschap. ▪ Strategische inzet van communicatie activiteiten
4.2	<p>Het waterschap is toekomstbestendig om haar taken te kunnen realiseren met competente medewerkers</p> <p>a. Het waterschap investeert in kennis en ontwikkeling van medewerkers en doet dit op een strategische wijze</p> <p>b. Het waterschap creëert de randvoorwaarden die het mogelijk maken dat medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en blijven</p> <p>c. Het waterschap zorgt voor een structuur en cultuur die het mogelijk maakt om te komen tot de beste vorm van dienstverlening en tot de beste producten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In staat om op een strategische wijze opleiding en ontwikkeling van medewerkers te koppelen aan strategische doelen. Het ontwikkelingsprogramma voor medewerkers wordt uitgevoerd. • De borging en verbetering van duurzame inzetbaarheid van medewerkers wordt gecontinueerd. dmv uitvoeren van programma's die daaraan bijdragen. • We werken vanaf 2014 in toenemende mate in shared services Rijn Oost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reest en Wieden wordt breed gezien als een aantrekkelijke en betrouwbare werkgever. ▪ Reest en Wieden voldoet aan de opgestelde servicenormen voor de dienstverlening en heeft dit geborgd in de organisatie.

Nr	Doelstelling	Doel 2015	Ambitie 2019
	<p>d. Er heerst een werkklimaat die bijdraagt aan de realisatie van de organisatiedoelen waarin:</p> <p>a. sprake is van een veilige en gezonde werkomgeving</p> <ul style="list-style-type: none"> sprake is van gedreven en loyale medewerkercultuur medewerkers werken in een sfeer van eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheden binnen de daartoe gestelde kaders ruimte is voor ontwikkeling en groei waarvoor de medewerkers zelf verantwoordelijk is en de werkgever bijdraagt aan de randvoorwaarden 	<p>verband,</p> <ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van het Bestuursakkoord Water inclusief eventuele overdracht van taakonderdelen van bijv. Rijk en / of provincies. R&W presenteert zich samen met Rijn-Oost waterschappen op de arbeidsmarkt en is actief bij scholen. 	
4.3	<p>Het waterschap verricht haar taken tegen zo laag mogelijke tarieven voor burgers, bedrijven en overige stakeholders</p> <p>a. Het waterschap zorgt voor een efficiënte en doelmatige bedrijfsvoering</p> <p>b. Het waterschap communiceert helder en transparant over de hoogte van de tarieven en over de besteding ervan</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het waterschap analyseert structureel of processen optimaal efficiënt en doelmatig georganiseerd zijn Het waterschap zorgt voor een tijdige, heldere en transparante communicatie over tariefontwikkeling 	
4.4	<p>Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen</p> <p>a. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen</p> <p>b. Reest en Wieden levert een bijdrage aan de sanitatie-doelstellingen van het akkoord van Schokland</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een actieplan om de drie MVO-thema's uit te werken Het waterschap blijft de realisatie van 20.000 duurzame sanitaire voorzieningen bevorderen. 	<ul style="list-style-type: none"> Als speerpunten voor het waterschap zijn vastgesteld afval vermindering en – hergebruik, innovatie en participatie van onze klanten Het waterschap de bevordert de realisatie van 70.000 sanitaire voorzieningen.

2.5.2 Maatregelen en ontwikkelingen

2.5.2.1 Relatiebeheer

Voor het realiseren van doelstelling 4.1 “gezien worden als een regionale waterdeskundige” is een goede relatie met onze partners noodzakelijk. Direct gekoppeld aan het werk hebben vele medewerkers en bestuurders goede contacten met collega's bij onze partners. Als gevolg van de aandacht voor het strategische thema Verbeteren Relatiebeheer in 2013 en 2014 is de werkwijze onderdeel van het reguliere werk van alle medewerkers. Er is een breed bewustzijn van de rol die iedere medewerker van Reest en Wieden speelt in het relatiebeheer voor de organisatie ten behoeve van het behalen van onze doelen. Daarbij speelt kennisdelen een cruciale rol. De rol 'contactpersonen voor relaties' is aan diverse medewerkers toegewezen; zij zullen een katalyserende werking hebben op het contact met de relatie en die interne kennisdeling.

2.5.2.2 Waterschapsverkiezingen

Op 18 maart 2015 vinden voor de eerste keer stembusverkiezingen plaats voor de leden van het Algemeen Bestuur. De verkiezingen zijn tegelijk met die voor Provinciale Staten. Het waterschap is verantwoordelijk voor de organisatie van het passieve deel van de verkiezingen, namelijk registratie, kandidaatstelling en het vaststellen van de verkiezingsuitslag. De gemeenten organiseren het actieve deel van de verkiezingen, namelijk opmaken en verzenden stembiljetten en organiseren van de daadwerkelijke stemming.

2.5.2.3 Invoering Servicenormen

Met servicenormen maakt het waterschap duidelijk welke dienstverlening onze inwoners, bedrijven, organisaties en andere overheden mogen verwachten. De kwaliteit van en de tevredenheid over de dienstverlening kan hiermee worden verbeterd. Het alleen vaststellen van servicenormen leidt niet tot

het gewenste resultaat, daadwerkelijk implementatie organisatiebreed is een must. In Unieverband zijn afspraken gemaakt over invoering per 1 januari 2015. Het project Servicenormen Reest en Wieden is tijdelijk even stilgezet. Inmiddels is besloten om aan de slag te gaan met een aantal meest belangrijke servicenormen die snel resultaat opleveren. Dit wordt ook wel een lichte versie genoemd.

2.5.2.4 Duurzame inzetbaarheid van medewerkers

Reest en Wieden vindt het belangrijk dat haar medewerkers gedurende hun loopbaan vitaal en inzetbaar blijven. Dit gaat echter niet vanzelf. Reest en Wieden kent een hoge gemiddelde leeftijd. In een organisatie met veel fysiek en psychisch zware functies is deze ontwikkeling een punt van zorg. Het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers is een opgave die voor ligt en die het nodige vraagt. Medewerkers worden gestimuleerd om tijdig na te denken over hun loopbaan. Tevens wordt gezorgd voor bewustwording van een gezonde leefstijl. De noodzaak van het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers wordt versterkt door het feit, dat de AOW-leeftijd oploopt. Vervroegde uittrekking is financieel vaak niet meer haalbaar. Medewerkers moeten qua gezondheid, maar ook qua uitdaging en motivatie voldoende geprikkeld blijven om langer door te kunnen.

2.5.2.5 Behoud, delen en ontwikkelen van kennis

De komende jaren is er sprake van een verwachte uitstroom van medewerkers op basis van leeftijd. Dit heeft tot gevolg dat kennis verloren dreigt te gaan. Reest en Wieden zal actief maatregelen moeten nemen om de benodigde kennis in huis te houden. Een manier daarvoor is het delen van kennis door randvoorwaarden te creëren die medewerkers in staat stellen om kennis met elkaar te delen, onder meer door effectieve ontmoetingen te organiseren waar medewerkers elkaars kennis kunnen delen. Een tweede aanpak is te zorgen dat kennis tijdig wordt overgedragen aan nieuwe medewerkers. Organisaties als de onze transformeren in toenemende mate tot kennisorganisaties. Uitvoerende taken staan onder druk en het gedachtegoed van shared services krijgt meer ruimte. Het ontwikkelen van kennis, vooral om de positie van het waterschap als regionale waterdeskundige, is daarom van vitaal belang.

2.5.2.6 Verstevenigen positie op de arbeidsmarkt

Er wordt een tekort aan arbeidskrachten in vooral specialistische functies op het technische vlak verwacht. In toenemende mate zal moeite ervaren worden met het vinden van goede potentiële medewerkers. Organisaties vissen in dezelfde vijver en de positie van het waterschap op de arbeidsmarkt zal zodanig stevig verankerd moeten worden dat medewerkers kiezen voor Reest en Wieden. Een middel dat daarbij helpt is het aantrekken van trainees, waarmee beoogd wordt jong afgestudeerden aan het waterschap te binden. Vanaf 2015 zal binnen shared services Rijn-Oost een traineeprogramma worden ontwikkeld. Ook wordt binnen het waterschap veel energie gestoken in stage-programma's en het aantrekken van afstudeerders. De contacten met scholen worden geïntensiveerd om studenten warm te maken voor het werken bij een waterschap.

2.5.2.7 Strategische personeelsplanning

Bij herbezetting van arbeidsplaatsen willen wij er voor zorgen dat op zowel kwantitatief als kwalitatief niveau tijdig de juiste arbeidscapaciteit aangetrokken worden. Door middel van strategische personeelsplanning is het doel de komende jaren tijdig kwalitatief goede medewerkers beschikbaar te hebben en te houden die het waterschap in staat stellen om de strategische doelen te realiseren. Om er voor te zorgen dat de organisatie voorbereid is op de toekomst wordt het natuurlijk verloop en de kwantitatieve en kwalitatieve capaciteitswensen tot aan 2018 in beeld gebracht.

2.5.2.8 Tijd- en plaats onafhankelijk werken

In de afgelopen jaren is het begrip Het Nieuwe werken uitgebreid besproken binnen ons waterschap. Daarbij is er voor gekozen om het terug te brengen tot een aantal issues: tijd- en plaats onafhankelijk werken, mobiel werken en digitaal vergaderen. Wellicht dat in de toekomst bij aanpassing van de huisvesting ook flexibele werkplekken worden geïntroduceerd. De wens om processen en documentenstromen verdergaand te digitaliseren zal in de komende jaren worden toegepast.

2.5.2.9 Huisvesting

De kantooromgevingen van Reest en Wieden zijn vanaf 2011 gevestigd aan respectievelijk Blankenstein 540 en Zomerdijk 8a te Meppel. Het pand Blankenstein is eigendom van het waterschap. Zomerdijk 8a is gehuurd tot 1 maart 2016 met een optie voor een jaarlijkse verlenging. De opzegtermijn bedraagt 6 maanden.

Voor 2014 is een onderzoek gepland om te komen tot het gewenste toekomstige huisvestingsconcept en in relatie daarmee te bepalen wat te doen met het pand Zomerdijk na afloop van de huurperiode tot 1 maart 2016.

In verband met de gestarte verkenning van een meerwaarde van een fusie en gelet op de raakvlakken van een mogelijke fusie met huisvesting is het geplande onderzoek in afwachting van de uitkomsten uit fase 1 van de fusieverkenning voorlopig even 'on hold' gezet.

2.5.2.10 Financieel beleid

Wet Hof

Wet Hof (houdbare overheidsfinanciën) is een uitvloeisel van Europese wetgeving om tot een strakkere begrotingsdiscipline te komen. Deze wet moet o.a. leiden tot een terugdringen van het EMU-tekort bij de decentrale overheden. De onderlinge verdeling tussen provincies, gemeentes en waterschappen is voorlopig vastgesteld en per waterschap is een richtbedrag aangegeven. Aangegeven is dat er gedurende deze kabinetsperiode geen boetes opgelegd zullen worden. De komende jaren zullen gebruikt moeten worden om een structurele invulling aan deze wet te geven.

Renterisiconorm

Door de looptijd van de aan te trekken leningen aan te sluiten bij de gemiddelde looptijd van investeringen, willen wij structureel voldoen aan de renterisiconorm (onderdeel van de wet Fido).

2.5.2.11 Samenwerking

Samenwerking is ingebakken in de werkwijze van de waterschappen in het algemeen en Reest en Wieden in het bijzonder. De samenwerking in shared services binnen Rijn-Oost heeft geleid tot de bestuurlijke vaststelling van een koepelnotitie en eindrapportage waarin op de vier werkgebieden plannen zijn opgenomen voor samenwerking. Veel plannen zijn verwerkt in jaarschijven. Reest en Wieden is eigenaar geworden van het werkgebied Personele zaken en levert daarvoor de coördinator. Daarnaast is een interne coördinator aangewezen om de processen op de vier werkgebieden te coördineren binnen Reest en Wieden.

De nota van Reest en Wieden "the times they are a'changing" gaf een strategische visie tot 2012. Sindsdien zijn er veel nieuwe ontwikkelingen. Het is om meerdere redenen gewenst een nieuwe toekomstvisie te formuleren. Op basis van de opinievorming in het afgelopen jaar is een nieuwe, toekomstgerichte visie ontwikkeld die beoogt een duurzaam, haalbaar en betaalbaar waterbeheer in ons gebied te borgen. Deze visie is vervat in het visiedocument: "Visie Reest en Wieden naar 2020".

Op basis van deze visie zijn er meerdere en gegronde redenen om de meerwaarde van een fusie te verkennen. Uitgangspunt moet zijn, dat er werkwijzen gevonden kunnen worden waarbij behoud van voldoende bestuurlijke en ambtelijke gebiedskennis gewaarborgd is. Datzelfde geldt voor het waarborgen van voldoende betrokkenheid uit de verschillende gebieden en de relatie burger/bestuurder. Steeds voorop moet staan dat fusie maatschappelijke meerwaarde en doelmatigheidswinst oplevert. Als daarvoor het signaal op groen wordt zet, zal zo'n verkenning plaats kunnen vinden vanuit eigen kracht en gelijkwaardigheid. Deze verkenning van fusie op een geëigend moment moet gericht zijn op het inzichtelijk maken van de meerwaarde voor de burgers en de bedrijven in deze regio.

Daarnaast bestaan vele voorbeelden van reeds lopende samenwerkingsverbanden (Unie, Stowa, inkoop energie, laboratoria, slibverwerking, waterbeheerplan, muskusrattenbestrijding etc.). Een aantal nieuwe ontwikkelingen dient zich hierbij aan. Een voorbeeld van andere samenwerking is die met gemeenten op het terrein van de afvalwaterketen. Voor iedere vorm van samenwerking geldt dat steeds gezocht wordt naar de goede schaal van samenwerking. Zowel ten aanzien van shared services als samenwerking met gemeenten kunnen in de toekomst niet alleen financiële voordelen ontstaan, maar ook voordelen op het gebied van verbetering van kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid. Op dit moment is er dermate veel onzekerheid over de financiële consequenties dat hiermee nog geen rekening is gehouden.

Het kunnen benutten van mogelijkheden voor verdere samenwerking in combinatie met een strategische personeelsplanning zijn belangrijke voorwaarden om de in de begroting en meerjarenraming opgenomen reductie in de personeelskosten te kunnen realiseren.

2.5.2.12 Doelmatigheidsverbetering

Het waterschap streeft continu naar het verbeteren van de doelmatigheid. Voorbeelden hiervan in de afgelopen jaren waren de acties in het kader van "Springtij" en "herijking WBP". Zoals hierboven

aangegeven krijgt dit streven in 2014 en verder gestalte in het samenwerken in shared services met andere Rijn Oost waterschappen en door samenwerking in de waterketen met gemeenten. Naast doelmatigheidsverbetering door samenwerking, wat zowel kostenverlaging als ook zogenaamde "minder meerkosten" kan inhouden, wil het waterschap ook de doelmatigheid van de bedrijfsprocessen verhogen door het toepassen van zgn. lean-principes. Dat houdt in dat processen geanalyseerd en continu verbeterd worden om zodoende de klanttevredenheid te verhogen en verspillingen in processen te verminderen.

2.5.2.13 ICT-bedrijfsondersteuning

Ter optimalisatie van de bedrijfsprocessen wordt binnen Reest & Wieden in vergaande mate gebruik gemaakt van ICT-middelen. De aanvankelijke scheiding tussen proces- en kantoorautomatisering is verleden tijd en de inzet van geïntegreerde software maakt het mogelijk om op flexibele wijze om te gaan met de uit de bedrijfsprocessen gegenereerde gegevens. Analyses en prognoses worden eenvoudiger en dat draagt weer bij aan de kwaliteit van het eindresultaat zoals van gezuiverd afvalwater of telemetriegegevens waterbeheer.

Eind 2013 is bestuurlijk besloten dat op basis van Shared Services in Rijn-Oost verband samenwerking wordt gezocht op ICT-gebied. Dat heeft voor de lange termijn vergaande consequenties voor het geheel van de informatievoorziening. Voor de korte termijn (vanaf 2015) betekent dit dat de individuele netwerken van de waterschappen technisch aan elkaar zijn geknoopt en dat er vanaf dat moment kan worden gestart met de uitrol van gezamenlijke en centraal gepositioneerde applicaties.

Daarnaast is vanaf 2013 een landelijk traject opgestart met betrekking tot de nieuwe constructie van de samenwerking met Het Waterschapshuis. Deze constructie zal aanzienlijk lichter van aard en samenstelling worden met een helder afgebakend onderscheid tussen programma's en taken. Een belangrijke ontwikkeling in de komende jaren is de ingebruikname van de zogenaamde basisregistraties. Veel gegevens zullen op korte en middellange termijn uitsluitend via deze vorm beschikbaar worden gesteld en de waterschappen moeten binnen hun technische inrichting zorgen voor een goed instrument om deze gegevens te kunnen inlezen, te valideren en binnen de processen te gebruiken. Ten aanzien van het geografisch informatiesysteem wordt via samenwerking binnen Rijn-Oost overgegaan naar een volledig nieuw concept, waarvan de implementatie begin 2015 moet zijn afgerond en dat dient ter vervanging van Iris, het tot dusver door Het Waterschapshuis onderhouden informatiesysteem.

2.5.2.14 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Opstarten MVO thema's.

Het onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is voor Reest en Wieden ook belangrijk, om onder meer aan te geven hoe je als organisatie in de maatschappij wilt staan.

Om te weten hoe en op welke wijze onze organisatie daar invulling aan wil en kan geven is er afgelopen periode met medewerkers, bestuur en maatschappij (steakholders) over dit onderwerp gesproken. In november 2013 is met het Algemeen Bestuur afgesproken om per twee jaar een aantal MVO thema's op te starten. In de komende periode zullen daarvoor de thema's worden opgestart:

- 1- Afval verminderen, terugwinnen, hergebruik grondstoffen (biobased economy - slib, maaisel)
- 2- Participatie van onze klanten (burgers, bedrijven en gemeenten)
- 3- Innovatie

De uitwerking en invulling zal plaatsvinden op basis van besluitvorming van het DB

Buitenland beleid

Het huidige beleid is vastgesteld voor een periode tot 2013. Voorts zijn er nieuwe ontwikkelingen, zoals wijzigingen in landelijk beleid en veranderingen in onze omgeving.

Ook zijn de afgelopen jaren vele praktische ervaringen opgedaan en nieuwe inzichten ontstaan. Dit vormt de aanleiding tot een actualisatie van ons buitenlandbeleid. Deze zal u binnenkort worden voorgelegd.

5. Betreft stijgende kosten van software in het algemeen. De onderhoudskosten van software zijn jaarlijks onderhevig aan een aantal ontwikkelingen zoals-reguliere inflatie, updates en nieuwe versies en toenemend onderhoud mobiele applicaties

Daar staat tegenover dat vanaf 2015 een inspanning wordt gedaan om het applicatielandschap als geheel iets te vereenvoudigen door zaken functioneel te combineren. Ook de regionale samenwerking zal vanaf 2015 bijdragen aan een reductie van het totaal aantal applicaties. Per saldo betekenen deze ontwikkelingen, dat in 2015 nog rekening moet worden gehouden met een lichte stijging van het totaal aan licentiekosten. Voor de periode daarna wordt voorzien dat de beoogde daling wordt ingezet door afname van het aantal applicaties en harmonisatie van het applicatielandschap ingevolge de plannen van Waterkracht.

6. Onderhoud kantoorgebouw zal op grond van nieuwe meerjarenplanning flink gaan stijgen. De onderbouwing daarvan komt voort uit een recente nulmeting van het pand Blankenstein 540, vervat in een onderhoudsrapport van december 2013 met een groot aantal constatering die herstelmaatregelen vergen.

Deze inspanning betreft zowel het bouwkundige als het mechanisch/elektrische deel (klimaatinstallatie/leidingen). Voor beide onderdelen neemt dan ook de exploitatielast toe.

7. Informatieveiligheid heeft sedert 2012 extra aandacht gekregen door enkele incidenten binnen de waterschapswereld. Vanuit het ministerie BZK zijn vervolgens activiteiten opgestart die hebben geleid tot de oprichting van een Taskforce..

Vanaf 2013 is de zogenaamde BIWA (Baseline Informatieveiligheid Waterschappen) tot stand gekomen, waarin vrij gedetailleerd wordt aangegeven welke maatregelen waterschappen moeten nemen om de informatieveiligheid binnen hun organisaties te waarborgen. Dit dient te geschieden via een zelfreguleringsprincipe dat eind 2014 aantoonbaar moet zijn ingevoerd. Reest en Wieden zal deze maatregelen nemen in samenwerking met de Waterkracht-waterschappen.

8. Nieuwe post in het kader van de samenwerking Rijn Oost/Midden; in de eerstkomende jaren zullen kosten moeten worden gemaakt in de investerings sfeer en in de exploitatie (huur datacenter onder meer); exacte bedragen zijn in deze fase lastig aan te geven.

Het thema is geformaliseerd via een business case, een businessplan en een plan van aanpak, kent in 2014 de eerste implementatie (zie investeringslijst) en gaat vanaf 2015 over naar de beheerfase.

9. Het onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is voor Reest en Wieden belangrijk, onder meer om aan te geven hoe je als organisatie in de maatschappij wilt staan. Om te weten hoe en op welke wijze onze organisatie daar invulling aan wil en kan geven is er afgelopen periode met medewerkers, bestuur en maatschappij (stakeholders) over dit onderwerp gesproken. In november 2013 is met het Algemeen Bestuur afgesproken om per twee jaar een aantal MVO thema's specifiek aandacht te geven. Voor de komende periode worden de volgende thema's worden opgepakt:

- Afval verminderen, terugwinnen, hergebruik grondstoffen (slib, maaisel, hekkelspecie)
- Participatie van onze klanten (burgers, bedrijven en gemeenten)
- Innovatie

De uitwerking en invulling zal plaatsvinden op basis van besluitvorming van het DB.

In de perspectiefnota is structureel vanaf 2015 organisatie breed € 100.000 extra opgenomen voor innovatie. Dit budget wordt aangewend voor voorstudies, business cases, samenwerking met onderzoeksinstituten, etc.

10. Door het opzeggen van het contract met ArboUnie en de komst van een zelfstandig bedrijfsarts besparen we € 40.000 op de jaarlijkse kosten voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Daarmee blijft het raambudget staan op € 77.500.

11. Deze post is bedoeld voor aanschaf van vnl kleinschalig materiaal, incidenteel een laptop of beeldscherm, een afdelingsapplicatie e.d.

De behoefte hieraan is (naast reguliere vervangingsinvesteringen) gedaald waardoor de post naar beneden kan worden bijgesteld.

12. Huurlijntarieven en huur van reproapparatuur zijn de laatste jaren gedaald waardoor deze post naar beneden kan worden bijgesteld.

2.5.5 Investerings 2015-2019

2.5.5.1 Vervangingsinvesteringen

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	4.2	Actieve netwerkcomponenten		25.000		25.000		
2	4.2	Archiefvoorzieningen		25.000				
3	4.2	Nieuw Content Management Systeem				40.000		
4	4.2	Participatie in en aanschaf gezamenlijke HR-systeem voor de waterschaps sector	150.000					
5	4.2	Plotter		30.000			30.000	
6	4.2	Servers	40.000	25.000	25.000	25.000	25.000	
7	4.2	Tele- en datacom	50.000				40.000	
8	4.2b	Vervanging meubilair		50.000			25.000	
9	2.5	Waterschapsverkiezingen				450.000		
10	4.2	Werkplekken	40.000	25.000	25.000	25.000	100.000	
Totaal vervangingsinvesteringen			280.000	180.000	50.000	565.000	220.000	

1. Vervanging van een deel van deze apparatuur (routers, switches e.d.) komt pas in 2016 weer aan de orde.
2. Na de beoogde digitalisering via het project 'digitaal samenwerken' komt de focus binnen 'post en archief' te liggen op een opschoning van het huidige dynamische, statische en semistatische archief. Voor die doeleinden wordt verwacht dat er een nieuwe archiefkast nodig is, ter vervanging van de huidige die al 20 jaar oud is.
3. In 2013 is een nieuw content management systeem ingevoerd voor de website van ons waterschap. De praktijk leert dat deze gemiddeld een levensduur heeft van 5 jaren. Afhankelijk van de technische ontwikkelingen, samenwerking via Rijn-Oost of gebruik van bijvoorbeeld share-point wordt voorlopig uitgegaan van een bedrag van € 40.000. Dit is gebaseerd op het bedrag van 2013 plus 10%.
4. Waterschappen hebben landelijk afgesproken intensiever te gaan samenwerken op het gebied van HRM. Dit uit zich o.a. in het harmoniseren van arbeidsvoorwaarden. Om dit harmonisatieproces en de samenwerking te ondersteunen, zijn 2012 initiatieven genomen om te komen tot een gezamenlijk E-HRM-pakket voor alle waterschappen. Naar verwachting zal in de programmaraad van april hierover een besluit worden genomen. De kosten voor aanschaf en implementatie en de projectkosten worden op basis van de verdeelsleutel van de Unie van Waterschappen onder de waterschappen verdeeld. Naar verwachting zal dit voor Reest en Wieden een investering vragen van € 150.000. Overigens hebben de Rijn-Oost waterschappen eveneens belang bij een gezamenlijk E-HRM-pakket in het kader van Waterkracht medio 2017.
5. Vervanging van plotters komt pas in 2016 weer aan de orde. Voor dat jaar wordt een vervangingsinvestering van € 30.000 voorgesteld.
6. Reguliere vervangingsinvestering voor 2015 en verdere jaren waarbij deze vervanging in de loop der jaren een kleinere inspanning vergt door toenemende virtualisatie.
7. Binnen het nieuwe telecombeleid is vastgesteld dat vaste telefonie op termijn, vanaf 2015, wordt uitgefaseerd ten gunste van een constructie die gebaseerd is op alleen mobiele telefonie. Voor deze nieuwe constructie – uitfasering vast en uitbreiding mobiel – zijn voorzieningen nodig die geld kosten. Gedacht moet worden aan licenties, nieuwe sim- kaarten, aangepaste centrale, e.d. De financiële inspanning die wordt gedaan om de overstap naar volledig mobiel te kunnen maken, verdient zich op enig moment terug (schatting 3 jaar) door lagere exploitatielasten telefonie.
8. In 2015 zijn geen investeringen nodig, behoudens mogelijke ingrijpende huisvestingszaken die begin 2014 nog niet zijn te voorzien. In 2016 wordt een uitgebreide vervanging van meubilair verwacht in het kader van herhuisvesting
9. Op 18 maart 2015 vinden voor de eerste keer stembusverkiezingen plaats voor de leden van het Algemeen Bestuur. De verkiezingen zijn tegelijk met die voor provinciale staten. Het waterschap is verantwoordelijk voor de organisatie van het passieve deel van de verkiezingen, namelijk registratie, kandidaatstelling en het vaststellen van de verkiezingsuitslag. De gemeenten organiseren het actieve deel van de verkiezingen, namelijk opmaken en verzenden stembiljetten en organiseren van de daadwerkelijke stemming. De kosten voor de verkiezingen moeten door het waterschap aan de gemeenten worden vergoed in de vorm van een vaste bijdrage. Over de exacte hoogte van de

bijdrage bestaat in april 2014 nog geen overeenstemming. In 2019 zullen opnieuw waterschapsverkiezingen worden gehouden. De verwachting is dat deze minimaal hetzelfde gaan kosten. We zijn dan weer 5 jaar verder vanaf nu. Daarom uitgegaan van € 450.000 in 2019.

10. De vervanging 2015 zal betrekking hebben op mobiele en vaste werkstations. Daarbij zal hoogstwaarschijnlijk de reeds geplande investering voor 2014 worden gecombineerd met die van 2015 om ineens een volledige vervanging te kunnen doorvoeren.

In de jaren na 2015 kan worden volstaan met een kleinere vervangingsinvestering (deelgebieden) waarna normaliter in 2018 weer moet worden nagedacht over een hernieuwde volledige vervanging.

2.5.5.2 Wettelijk verplicht

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	4.3	Kostentoedeling				25.000		
2	4.2	Basisregistraties	50.000					
		Totaal wettelijk verplicht	50.000	0	0	25.000	0	

1 Ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem dient het Algemeen Bestuur op grond van artikel 120 van de Waterschapswet een verordening vast te stellen. In deze verordening wordt voor elk van de categorieën van heffingplichtigen de toedeling van het kostendeel opgenomen. Deze (kostentoedelings)verordening moet ten minste eens in de vijf jaar worden herzien. In 2013 heeft het Algemeen Bestuur de kostentoedelingsverordening 2013 vastgesteld. Omdat de termijn van vijf jaar in het jaar 2018 afloopt, dient dan de verordening te worden herzien. Op basis van de bedragen uitgegeven in 2013 is de hoogte van de investering vastgesteld op € 25.000.

2. Vanaf 2012 vindt de ontwikkeling van de basisregistraties plaats. Deze ontwikkeling heeft een flinke impact op de informatievoorziening in het algemeen doordat de informatiestroom op geheel andere wijze wordt gereguleerd, inclusief terugmeldplicht, de zorg voor verankering van de gegevens in verschillende bronsystemen (applicaties) en de zorg voor een juiste communicatie met alle betrokkenen, zowel intern als extern.

Na diverse aanbestedingen en implementaties in 2015 zullen de activiteiten in 2015 gericht zijn op de ontwikkeling van een ESB (Enterprise Servicebus) die de interne stroomlijning van de gegevens moet optimaliseren.

Het is de verwachting dat daarmee een einde komt aan de investeringsinspanningen.

2.5.5.3 WBP

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP nr
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	2.1&2.4	Strategische grondverwerving	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	2.2.3
		Totaal WBP	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	

1. Grond(oppervlak) speelt een belangrijke rol bij veel van onze werkzaamheden aan het watersysteem. Vaak is beschikbaarheid/verwerving van grond een bepalende factor bij de voortgang van het werk.

Het Algemeen Bestuur heeft in december 2008 besloten het grondbeleid op een meer strategische manier invulling te geven om daarmee de Water Op Maat (WOM)-projecten te kunnen versnellen. Onderdeel van deze besluitvorming was de financiering. Het 'werkbudget' (voorfinanciering) voor strategische grondverwerving wordt jaarlijks als investering in de begroting geraamd (€ 1.000.000). Het niet benutte deel van dit bedrag vervalt aan het einde van het kalenderjaar.

Strategisch verworven grond wordt op enig moment ingebracht in uitvoering van een WOM-project, waarbij ook de financiële verrekening plaatsvindt. Tot die tijd wordt er op de grond niet afgeschreven; de rentelasten komen ten laste van de bestemmingsreserve grond. Deze bestemmingsreserve is € 750.000 en of deze naar beneden moet worden bijgesteld mede in relatie tot het van 2 naar 1 miljoen bijgestelde werkbudget is een vraag die elders moet worden beantwoord.

2.5.5.4 Overig

Nr.	Progr. doel	Activum omschrijving	Bruto investering					WBP 2015
			2015	2016	2017	2018	2019	
1	3.1	Automatisering afdelinge en afdeling zuiveren	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	2.3.2
2	4.2	Mobiel werken	25.000	50.000	25.000	25.000	25.000	
3	4.1-4.4	Ontvangstruimte grondstoffenfabriek / rwzi Echten	50.000					
4	4.2	Projecten ICT, specifieke projecten	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	
5	4.2	Waterkracht bijdrage		25.000	25.000			
6	4.2	Wiski	45.000					
		Totaal overig	320.000	275.000	250.000	225.000	225.000	

1. Het bedrag kan gebruikt worden voor het aanpassen van software door inhuur programmeur, aanpassen/moderniseren van installaties of het aanbrengen van voorzieningen om de bedrijfsvoering inzichtelijker te maken, aanpassen hard- en software op diverse rwzi's, enz. Ook extra energiemeters plaatsen, kleine aanpassingen doen om energie te besparen, beter aan de milieueisen te voldoen, kunnen er onder vallen.

2. Mobiel werken, dat wil zeggen werken buiten de direct kantooromgeving heeft een grote vlucht genomen en zal nog aanzienlijk belangrijker worden de komende jaren.

Snel overal over actuele data kunnen beschikken is belangrijk voor steeds meer veldfuncties. Dat is de reden dat de komende jaren investeringen nodig zijn, met name voor applicatie-ontwikkeling. In 2011 en 2012 zijn de applicaties voor peilbeheer en de muskusrattenvangst in productie genomen, daarna zijn andere processen op deze wijze gefaciliteerd, zoals het proces van vergunningverlening en handhaving. Daarnaast zal in enkele gevallen een applicatie een upgrade moeten ondergaan onder invloed van technologische ontwikkelingen.

3. In het dienstgebouw van de rwzi/soi Echten wordt een ruimte gebruikt als kantine voor het daar werkende personeel en tevens als ontvangstruimte voor groepen. Tot voor kort vaak voor rondleidingen van scholieren en bij open dagen. Vooral sinds de totstandkoming van de grondstoffenfabriek worden ook andersoortige groepen ontvangen. De kantine moet eigenlijk op korte termijn meer geschikt en meer representatief worden gemaakt voor het ontvangen van gasten.

Bouwkundig moet er aan het gebouw ook het nodige gebeuren. Bekeken worden de gevels, indeling, dak enz. De kantine, keuken, toiletgroep enz. zijn destijds gebouwd en ingericht voor het gebruik als kantine en niet als ontvangstruimte. De afdeling Infrastructuur en waterketen buigt zich over de gewenste en noodzakelijke aanpassingen. Aanpassingen aan de inrichting zullen uiteraard altijd in samenspraak met de afd. I&W en Zuiveren plaatsvinden. Desinvesteringen worden niet gedaan.

4. Zoals de planning er voor 2015 nu uitziet komen er verschillende ontwikkelingen op ons af waarvan de impact nog niet helemaal helder is, maar waarbij het wel duidelijk is dat technische en andere maatregelen nodig zijn.

Vanuit het huidige verwachtingenpatroon zijn voor 2015 investeringen nodig op het gebied van de datacommunicatie in de meeste brede zin en het applicatielandschap en zijn de inspanningen in 2016 meer gericht op herhuisvestingsmaatregelen.

5. Vanaf 2016 moet rekening worden gehouden met verdere investeringen in het kader van de regionale samenwerking. Conform de inhoud van de business case en het businessplan ICT worden dan voorbereidingen getroffen voor de realisatie van fase 2 van het traject: de verdergaande centralisatie en beschikbaarstelling van applicaties.

6. Wiski is binnen het waterschap al een aantal jaren van groeiend belang als instrument voor het beheer en de validatie van gegevens. Het geheel aan gegevens moet voortdurend worden gecontroleerd op actualiteit en betrouwbaarheid, alvorens deze gegevens worden gebruikt in onze informatiesystemen en daarvoor is binnen Reest en Wieden en langzamerhand ook bij de andere waterschappen Wiski in gebruik. Daarnaast vinden ook regelmatig functionele ontwikkelingen plaats binnen het Wiski-concept waarmee een deel van de oorspronkelijke waterschapsapplicaties kan worden vervangen.

Deze ontwikkeling wordt gedeeld met de overige Rijn Oost-Middenwaterschappen waardoor de betekenis van Wiski nog verder toeneemt.

Om deze uitbreiding te kunnen financieren is aanvullend krediet nodig, bestemd voor licentietechnische zaken. Op termijn kunnen we met deze investering besparen op licenties van andere applicaties, waardoor de investering wordt terugverdiend en en we daarnaast in regionaal verband sterk staan bij de ontwikkelingen binnen Waterkracht.

3. Financiële positie

3.1. Algemeen

In dit onderdeel van de perspectiefnota is een vertaling gemaakt van de beleidskeuzes, zoals die in het voorgaande zijn weergegeven, naar de financiële consequenties, inclusief de gevolgen voor de tarieven.

Bij de behandeling van de perspectiefnota stelt het Algemeen Bestuur de beleidsmatige en financiële kaders vast. De beleidsmatige en financiële kaders worden verwerkt in de programmabegroting voor het komende begrotingsjaar.

In de begroting 2015 zullen de cijfers aangescherpt worden door mutaties als gevolg van de buraps 2014 en bij gewijzigd inzicht. De begrotingsbehandeling zal gaan over de tarieven en de afwijkingen tussen de Perspectiefnota en de voorgelegde begroting. De afwijkingen zullen worden toegelicht. Onderstaand wordt per onderwerp een korte toelichting gegeven.

3.2. Financiële uitgangspunten

Op 25 maart 2014 zijn de te hanteren uitgangspunten voor perspectiefnota en meerjarenraming 2015-2019 vastgesteld.

Personeelslasten (inclusief bestuurskosten)

Voor de berekening van de salariskosten (cao gerelateerde deel van de personeelslasten) wordt voorgesteld om voor 2015 en de meerjarenraming 2015-2019 uit te gaan van een stijging van 1,5% per jaar. Hiermee wordt de salarisstijging als gevolg van 'periodieken' meegenomen.

Premies

Momenteel is er nog geen inzicht of de verschillende premies (OPNP en Vut) in 2014 zullen wijzigen. Er wordt uitgegaan van de premies 2014.

Inflatiepercentage

De budgetten voor goederen en diensten gelijk gehouden aan 2014, tenzij bekend is dat het budget van specifieke posten (bijvoorbeeld benzine) niet toereikend is. Deze posten mogen met maximaal 1,6% (inflatiepercentage) opgehoogd worden.

Onvoorzien

Ten aanzien van de hoogte van de post onvoorzien wordt voorgesteld € 100.000 te handhaven.

Rentepercentages

Voor de rente van de nieuw af te sluiten geldleningen ten behoeve van de financiering van de kapitaalsuitgaven wordt voor de periode 2015-2019 bij een looptijd van 10 jaar gerekend met 2,5%. Voor de korte rente wordt uitgegaan van 0,5%.

Reserves

In 2004 is het beleid rond de algemene reserves vastgesteld. Eens in de vier jaar vindt een evaluatie van de risicoanalyse plaats, dit is gebeurd in 2011. De andere jaren wordt de algemene reserve opgehoogd met het inflatiepercentage (2,8%).

Naast een algemene reserve wordt een egalisatiereserve aangehouden. Deze kan ingezet worden voor tariefafvlakking. De huidige stand zijn de egalisatiereserves voor de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer respectievelijk € 6,4 en € 1,7 miljoen. Het concept resultaat van 2013 is hierin meegenomen. Ook is rekening gehouden met het voorlopige resultaat van Burap 1 van 2014.

3.3. Meerjarig perspectief 2015-2019

3.3.1. Kosten per soort

(* € 1.000)	Begroting	Perspectiefnota				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kapitaallasten	14.166	14.849	16.180	16.591	17.033	17.485
Personeelskosten	14.315	14.594	14.424	14.534	14.746	14.964
Overige	18.148	18.585	18.607	18.682	18.599	18.624
Kostenniveau	46.629	48.028	49.211	49.807	50.378	51.073

3.3.2. Kosten per programma

(* € 1.000)	Begroting	Perspectiefnota				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Veiligheid	2.319	2.617	3.087	3.323	3.662	3.958
Watersysteem	15.822	16.836	17.863	18.370	18.750	19.125
Waterketen	14.472	14.433	14.114	13.743	13.543	13.402
Maatschappij en Organisatie	14.016	14.142	14.147	14.371	14.423	14.588
Netto kosten	46.629	48.028	49.211	49.807	50.378	51.073

3.3.3. Financiële consequenties (nieuwe investeringen) perspectief

(* € 1.000)	Begroting	Perspectiefnota				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Veiligheid	-	0	449	968	1.466	1.959
Watersysteem	-	0	162	528	1.111	1.970
Waterketen	-	0	0	74	198	302
Maatschappij en Organisatie	-	0	66	184	312	518
Netto kosten	-	0	677	1.754	3.087	4.749

3.3.4. Financiële consequenties (exploitatie) perspectief

(* € 1.000)	Begroting	Perspectiefnota				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Veiligheid	-	0	0	0	0	0
Watersysteem	-	310	60	0	0	0
Waterketen	-	25	0	0	0	0
Maatschappij en Organisatie	-	640	0	0	0	0
Netto kosten	-	975	60	0	0	0

3.3.5. Totaal investeringsniveau per soort

(x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019
Vervangingsinvestering	4.625	3.798	3.602	4.879	4.856
WBP	8.350	10.270	8.150	10.110	21.040
Wettelijk verplicht	2.454	2.433	2.461	2.512	2.511
Overige investeringen	660	500	470	395	380
TOTAAL	16.089	17.001	14.683	17.896	28.787

Het investeringsniveau en de daarbij behorende kapitaallasten voor het meerjarenperspectief 2015-2019 is als volgt:

(* € 1.000)	Perspectiefnota				
	2015	2016	2017	2018	2019
Bruto	16.089	17.001	14.683	17.896	28.787
Netto	15.264	16.176	13.858	17.071	27.962
Kapitaallasten	0	677	1.754	3.087	4.749

3.4 Reservepositie

We kennen een drietal soorten reserves; algemene, egalisatie- en bestemmingsreserves. De algemene reserves zijn voor de afdekking van risico's. De hoogte van deze reserve wordt eens in de vier jaar beoordeeld en in tussenliggende jaren met inflatie gecorrigeerd. In 2011 is er een risicoanalyse uitgevoerd en is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld. Voor 2015 en volgende jaren wordt de algemene reserve geïndexeerd.

De egalisatiereserves worden gebruikt voor afvlakking van de tarieven.
Een bestemmingsreserve heeft een vooraf bepaalde bestemming.

De stand eigen vermogen en voorzieningen is na bestemming van het resultaat van 2013, uitgaande van de vastgestelde begroting 2014 en voorgestelde aanvulling uit de egalisatiereserves.

De algemene reserve is dan als volgt opgebouwd.

(* 1.000)	31-12-2014
Watersysteembeheer	988
Zuiveringsbeheer	445
Totaal	1.433

* Gebaseerd op concept jaarrekening 2013

De stand van de egalisatiereserve wordt dan:

(* 1.000)	beschikbaar ultimo 2014
Watersysteembeheer	5.820
Zuiveringsbeheer	1.579
Totaal	7.399

*Gebaseerd op concept jaarrekening 2013.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve gronden is bedoeld ter dekking van kapitaallasten van de aankoop van gronden. Ook eventuele prijsverschillen als gevolg van de verkoop van overtollige gronden kunnen na besluitvorming ten bate of ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Stand 31-12-2014	€ 750.000
Toevoeging na vaststelling jaarrekening	€ <u>0</u>
Geraamde stand 31-12-2014	€ 750.000 *

*Cijfers concept jaarrekening 2013

Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit verplichtingen uit hoofde van pensioenen voor voormalige voorzitters en bestuurders en jubilea-uitkeringen.

Stand 31-12-2014	€ 1.818.410
Toevoeging rente	€ 34.460
Dotatie	€ 50.000
Onttrekking ivm uitkeringen	€ <u>- 113.000</u>
Geraamde stand 31-12-2015	€ 1.789.870 *

*Cijfers concept jaarrekening 2013 en begroting 2014

3.5 Heffingseenheden

Voor de berekening van de tarieven 2015-2019 wordt van de volgende eenheden uitgegaan.

Om te komen tot de eenheden 2015 is gekeken naar de realisatie 2013 en is er overleg geweest met GBLT.

Voor de watersysteemheffing categorie gebouwd wordt voor 2014 is uitgegaan van een daling van 5,5%. Daarna wordt een stabilisatie van de woz-waarde verwacht. Vanaf 2016 wordt ingeschat dat er een voorzichtig herstel van de woningmarkt komt (1,0% per jaar).

Voor de categorie agrarisch en overige ongebouwd is het aantal hectares op basis van de realisatiecijfers 2013 naar beneden bijgesteld.

Voorlopig wordt voor de categorie wegen uitgegaan van de eenheden die gebruikt zijn in het voorstel kostentoedeling. In 2015 is de verwachting dat een verschuiving tussen ongebouwd en natuurterreinen van 100 hectares wordt gerealiseerd. Het aantal hectares ongebouwd neemt (in 2017) iets af, dit in verband met percelen die van de categorie ongebouwd naar gebouwd en natuur gaan. De verwachting is dat het aantal ingezetenen jaarlijks stijgt met 0,3%.

De verwachting is dat het aantal ve's voor de huishoudens iets blijft stijgen (0,3% per jaar). Het aantal eenpersoonshuishoudens stijgt de afgelopen jaren sneller dan het aantal meerpersoonshuishoudens. Het aantal eenheden 2015 voor bedrijven wordt begroot op het niveau van 2014. In de jaren daarna zal, wanneer de economie is aangetrokken, de bedrijvigheid en daardoor het aantal ve's langzaam maar zeker toenemen. Vooralsnog wordt voor de overige bedrijven een stijging van 1,0% ingeschat. De meetbedrijven worden stabiel geraamd.

	Begroting	Perspectiefnota					Verschil	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2014	
Watersysteembeheer								
Ingezetenen	90.600	90.600	90.900	91.200	91.500	91.700	0	0,0%
Kwijtschelding	3.975	4.150	4.150	4.150	4.150	4.150	175	4,4%
<i>Ingezetenen (netto)</i>	86.625	86.450	86.750	87.050	87.350	87.550	-175	-0,2%
Gebouwd (mln)	22.835	23.053	23.346	23.643	23.945	24.251	218	1,0%
Natuurterreinen (ha)	35.700	35.900	35.900	35.900	35.900	35.900	200	0,6%
Agrarisch & overig ongebouwd (ha)	76.575	73.975	73.975	73.875	73.875	73.875	-2.600	-3,4%
Agrarisch en overig ongeb.- tariefdif 100%	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	0	0,0%
Zuiveringsbeheer								
Bedrijven (ve)	96.800	101.600	102.100	102.600	103.200	103.700	4.800	5,0%
Huishoudens (ve) bruto	222.400	223.600	224.300	225.000	225.700	226.300	1.200	0,5%
Kwijtscheldingen	7.750	7.800	7.800	7.800	7.800	7.800	50	0,6%
<i>Huishoudens (netto)</i>	214.650	215.800	216.500	217.200	217.900	218.500	1.150	0,5%
<i>Totaal zuiveringsheffing (ve)</i>	319.200	325.200	326.400	327.600	328.900	330.000	6.000	1,9%

3.6 Tariefsontwikkeling

In onderstaand overzicht is de tariefsontwikkeling 2014-2019 weergegeven.

	2014 kosten- dekkend	2014 vastgesteld	2015	2016	2017	2018	2019
WATERSYSTEEM							
Inwoners	108,27	105,26	107,78	112,69	117,85	123,24	128,96
Agrarisch en overig ongeb.	62,41	60,67	63,88	67,03	70,42	73,90	77,50
Agrarisch en overig ongeb.- wegen	124,81	121,35	127,77	134,05	140,85	147,80	155,01
Bos en natuur	3,00	2,92	2,97	3,11	3,27	3,43	3,59
Percentage voor gebouwd	0,0518%	0,0503%	0,0509%	0,0528%	0,0547%	0,0566%	0,0587%
ZUIVEREN	62,13	61,74	60,48	59,25	58,04	56,86	55,72

Verschil in percentage		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Watersysteem							
Inwoners			2,4%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%
Agrarisch en overig ongeb.			5,3%	4,9%	5,1%	4,9%	4,9%
Agrarisch en ov. ong. Wegen			5,3%	4,9%	5,1%	4,9%	4,9%
Bos en natuur			1,7%	4,7%	5,1%	4,9%	4,7%
Percentage voor gebouwd			1,2%	3,7%	3,6%	3,5%	3,7%
Zuiveren			-2,0%	-2,0%	-2,0%	-2,0%	-2,0%

De tarieven van watersysteem zijn in 2019 kostendekkend. De tarieven van zuiveren zijn over de periode tot aan 2019 afgevlakt.

Om te komen tot bovengenoemde tarieven worden reserves ingezet. Zie onderstaand overzicht.

Onttrekking egalisereserve	2015	2016	2017	2018	2019
Watersysteembeheer	1.800.000	1.880.000	1.400.000	730.000	0
Zuiveringsbeheer	90.000	224.000	260.000	388.000	617.000
Totaal	1.890.000	2.104.000	1.660.000	1.118.000	617.000

3.7 Risicoparagraaf

De hoogte van deze reserve wordt eens in de vier jaar beoordeeld en in tussenliggende jaren met inflatie gecorrigeerd. In 2011 is een risicoanalyse uitgevoerd en is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld.

De algemene reserves fungeren als algemeen weerstandscapaciteit en worden op het berekende risiconiveau aangehouden.

Zonder nadere onderbouwing worden verder de volgende risico's aangegeven:

- aansprakelijkheidstellingen en schadeclaims van derden in verband met:
 - leidingbreuk;
 - wateroverlast (intrekking WTS regeling);
 - verontreiniging van oppervlaktewater, waterbodems en andere grond;
 - ongerechtvaardigde handelingen (bijvoorbeeld bij invordering of handhaving regelgeving);
- verhoging van energieprijzen;
- renteontwikkelingen;
- kapitaallasten;
- bezuinigingsplannen van andere overheden;
- garantstelling van schulden van derden;
- balansrisico's (discrepantie tussen bedrijfseconomische levensduur en afschrijvingstermijnen van activa);
- vertraging afronding waterhuishoudkundige projecten in verband met stagnatie grondverwerving;
- strategische grondaankopen.
- faillissement leveranciers;
- sterke toename inflatiepercentage;
- Waterschapshuis;
- Gezamenlijk belastingkantoor Lococensus – Tricijn (GLBT)
- Europese aanbestedingstrajecten;
- keersluis Wha;
- integratieheffing;
- vennootschapsbelasting;
- volledigheid belastingareaal
- juridische uitspraken over categorie percelen

Bij het opstellen van deze perspectiefnota zijn er een aantal risico's benoemd die hieronder worden weergegeven. Deze risico's zijn niet gekwantificeerd en de algemene reserves zijn niet aangepast.

- Bureaukosten mbt uitvoering HWBPn
- Mogelijke overdracht taken van de provincie Prioritaire stoffen
- Verkiezingen
- Uitvoer Waterschapswet
- Schadevergoeding (nadeelcompensatie)
- Bijgestelde WOM-planning en koppeling aan NWO

Bijlage 1: Lijst met gebruikte afkortingen

BIWA	Baseline Informatieveiligheid Waterschappen
BOS	Beslissend Ondersteunend Systeem
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
ESB	Enterprise Servicebus
EVZ	Ecologische Verbindingszone
GGOR	Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IBA	Individuele Behandeling Afvalwater
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
KRW	Kaderrichtlijn Water
MDG	Millennium Development Goals
MJA	Meerjarenafpraak
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NORA	Nederlandse Overheid Referentie Architectuur
NWO	Noordwest Overijssel
OPB	Operationeel peilbeheer
OPK	Operationele peilenkaart
OAS	Optimalisatie afvalwaterketenstudies
ORBP	Overstromingsrisicobeheerplan
ROR	Richtlijn Overstromingsrisico's
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SOI	Slibontwateringsinstallatie
UVW	Unie van Waterschappen
VIW	Verzekeringsinitiatief Waterschappen
VTH	Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WOM	Water Op Maat
WASH	Water, Sanitaire voorzieningen en Hygiëne
WB21	Waterbeheer 21ste eeuw
WBP	Waterbeheersplan
WTS-	Regeling Wet Tegemoetkoming Schade bij rampen en zware ongevallen
WVO	Wet verontreiniging Oppervlaktewateren
ZON	Zoetwatervoorziening Oost-Nederland